

Disputatio medica publica de medicamentis martialibus / [Johann Georg Beuttel].

Contributors

Beuttel, Johann Georg, -1709.
Hoffman, Johann Moritz, 1653-1727.
Universität Altdorf.

Publication/Creation

[Altdorffi] : Literis Henrici Meyeri, [1685]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/k7hq6wp2>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISPUTATIO MEDICA PUBLICA
De
MEDICAMENTIS
MARTIALIBVS,

Quam
DIVINO ANNVENTE NUMINE
IN
INCLVTA NORICORVM VNIVERSITATE
ALTDORFFINA,
PRÆSIDE
VIRO

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, EXCELLENTISSIMO
atq; EXPERIENTISSIMO,
DN. JOHANNES MAVRICIO
HOFFMANNO,

Phil. & Med. D. celeberrimo, Chem. atq; Anatomia
Prof. Publ. meritisimo, Facult. Medicæ p. t. DECANO
spectatissimo, S. R. I. Academico
Curioso,

*DN. Præceptore suo ac Studiorum Fautore
omni Reverentiæ Cultu per ætatem Parentum
loco colendo,*

Ad d. VII. Martii, s. v. Ann. M DC LXXXV.

Placido Philiatorum Examine submittit

JOHANNES GEORGIVS BEVTTEL,
Ratisb.

Autor & Respondens.

Literis HENRICI MEYERI, Vniversit. Typographi.

DEPUTATIO MEDICA PABLICA

DE

MEDICAMENTIS

MARTIALIBUS

QUM

DISCIPULI ANTE SE

IN CIVITA NOBILIORVM UNIVERSITATE

10857

ANNO DOMINI MDCCLXXV

EX LIBRARIIS

DR JOHANNES BAVARICVS

HOFMEYERVS

Phil. & Med. D. del. h. r. m. d. Ch. r. s. r. d. Anatomie

Prof. Publ. m. r. d. h. r. m. d. Acad. m. d. p. r. d. r. d. r. d.

Prof. Publ. m. r. d. h. r. m. d. Acad. m. d. p. r. d. r. d. r. d.

Christo

Dr M. Receptor pro re. studiorum Pablicorum

omni Receptoris Officio in Pablicis

in r. d. r. d.

in r. d. r. d. M. D. C. L. X. V.

Flacido Placido r. d. r. d. r. d. r. d. r. d.

JOHANNES GEORGIVS BEVTELL

Lith.

in r. d. r. d.

in r. d. r. d. M. D. C. L. X. V.

J. J.

Proœmium.

MARS seu FERRVM quàm ignobile & quàm contemptum vulgo habetur, ita ut ad res quoq; abjectissimas eo homines utantur, est tamen sanè nobilissimum & æstimatione dignum metallum; Nam siue spectes metallorum vetustatem siue utilitatem, Ferrum erit vetustissimum, erit simul utilissimum. Vetustissimum dico, quippe Adamum Patrum Patrem jam in Paradiso & extra illum ad ædificandas casas, findenda ligna, destruendas arbores, & Evam Matrum Matrem ad dissecanda fila, consuendas vestes, decerpandos fructus; Cainum etiam ad demetendas fruges, Abelem, Sethum & Enochum ad sacrificanda & maclanda Deo suo pecora, Ferrum usurpasse non adeò veritati dissonum videtur. Utilissimum vero Ferrum est metallum, cum ex Ferro varia quotidie parari instrumenta cernamus, Societati hominum partim pro nutritione, partim pro defensione sui corporis ipsiusq; vitæ conservatione maximè necessaria & commoda; nam cultris scindimus alimenta crassiora & sic concoctioni magis reddimus idonea, securibus ligna findimus tum ad varia ex illis paranda vasa, tum ad calefacienda membra nostra cibosq; coquendos; ferro jumenta dissecamus, saxa diffringimus, ex eodem conficimus tormenta, enses, clavos, sagittas, globos & similia, quibus restaurantur jura, muniuntur civitates, custodiuntur cives & incolæ, suppressi elevantur, vis illata compensatur, pax tandem ipsa maximè

optanda rursus acquiritur; adhæc ex Ferro tam artificiosæ hodie conficiuntur machinæ, quæ sæpenumero homines etiam ingeniosissimos in admirationem rapiunt, & quis metalli hujus utilitates omnes uno die eloqui, uni chartæ pagellæ inserere valeat? Hinc abeant illi osiores Ferri, ejusdem gloriam imminuere volentes, dicendo, multas per Ferrum pernicies & majora homini & rebus humanis afferi incommoda quàm comoda, etenim ex eo effici gladios, pilas, hastas, contos, sagittas, tormenta, quibus turres altissimæ aliàs ad tutelam hominis inser-vientes æquentur solo, muri fortissimi ædificiaq; firmissima & præstantissima findantur, perrumpantur, disjiciantur, quibus cædes, latrocinia, bellaq; fiant, quibus paupertati tradamur, vulneremur, ipsamq; mortem ocys justo obire cogamur. Sed nesciunt, quid dicant, quod enim hominum malitiæ deberent adscribere, adscribunt rei inanimatæ ab usu mortalium solo dependenti: Ferrum namq; manet ferrum & per se nil facit mali, sed si ex illo conficiatur res mala, si quis illo abutatur ad rem malam, id non effecto, sed effectori, non adhibito, sed abutenti est tribuendum. Et si res hæc consideretur altius, convitiatores hi nil faciunt aliud, quàm ut Deum ipsum omnis mali inscium causam tot malorum ex ferro (uti volunt) redeuntium statuunt, quod tamen piis hominibus & peritis viris indignum planè judico. Quare nos potius ipsum DEVM secuturi, qui Ferro hunc honorem habuit, ut ejusdem & sæpius in Sacris mentionem fecerit, & in Statuâ illâ Nabuchodonosori in somno monstratâ, quatuor Monarchias significante, aliis etiam nobilioribus metallis hoc nostrum Ferrum annumeraverit; atq; ad exemplum Majorum, speciatim Regis Og in Basan, qui in lecto ferreo dormire non dubitavit, & Romanorum Veterum, qui annulos ferreos ad metalli hujus gloriam gestârunt, ipsorumq; tandem Cæsarum Germanorum, quos Coronâ ferreâ coronari non puduit, hocce metal-

lum

lum semper magni faciemus, semper deprædicabimus, inprimis ob Medicamenta tam elegantia, tam miranda, tam comoda ex illo tum naturâ tum arte partim jamdum parata, partim adhuc paranda, inde Martialia dicta. De quibus mihi hæc in Dissertatiunculâ paulò penitius agere animus est. Faxit DEVS T.O.M., ut hic qualiscunq; Conatus eò cedat, quo omnes nostri labores cedere debent, nempe in ipsius Dei gloriam, Patriæ decus, & Proximi salutem. Tu verò, Lector Benevole omnis Ordinis maximè suspiciende, Studiorum Medicorum hunc partum, quem vides, primum ita suscipe, ut, quæ Tibi minus accurata videntur, boni consulas, meoq; judicio in re tam arduâ adhuc tenello lubens indulgeas, atq; mihi Musisq; meis semper faueas. Vale.

TH. I.

J Am ipsam rem aggressuri lubet primò omnium inquirere in Martis & Ferri ἔτυμον ejusq; rationem. Ferrum ergo Mars dicitur, vel quia potissimum armorum fabricæ inservit, quorum Præsidem Ethnici Martem Deum constituerunt; vel quia simile est illi Planetæ coelesti Marti, uti N. de le Febure in seines Chymischen Hand- leiters Andern Theil / Cap. von dem Eisen und dessen Chymischer Preparation; vel quia ab illo coelesti dicto Planetâ influxus singulares excipere creditur. Ferrum autem Latinis dicitur, partim quod in agros culturæ gratiâ feratur, partim à feriendo, quod alia animantia eo feriantur ac dumentur; melius tamē ideò Ferrum dici videtur, quia sit Ferrum quasi & indomabile, aut quod forandi usum habeat.

II.

Quà Synonymiam metallum hoc tam Mars quàm Ferrum, uti dictum, vocatur, item Chalybs, qui ab illo differt nonnisi gradu puritatis & duritiei, hæc autem puritas &

durities quomodo obtineatur, videbitur in sequentibus. Græcis Ferrum dicitur Σίδηρος ἀπὸ τῆς σίξεως à sibilando & à sibilo, quem adustæ Carnes à candente Ferro, ut in oculi Polyphemi, edunt. Vid. *Rolfinc. Dissert. Chym. VI. de Ferro & Cupro cap. I.*

III.

Quà *Homonymiam* Martis vocabulum est πολύσημον, & notat (1) illum armorum ac bellorum Præsidem, Ethnicis pro Deo habitum; (2) Planetarum quintum Cœlestibus asterismis insitum; (3) Vulgatissimum illud Ferri metallum. De ultimo hoc jam nobis erit sermo.

IV.

His cognitis ad *Martis Descriptionem* nos accingimus. Est ergo *Mars seu Ferrum corpus metallicum*, vel in formâ *minerae aut lapidis aut terræ* à terræ gremio erui, vel arte per Δ is torturam excoqui solitum, ignobile, grave & durum, diu candens donec fluat, malleabile & multum sonans, constans paucò ξ io, plurimo sulphure crudo indigesto & Θ e impuro vitriolaceo acido cum materiâ terrestri multâ permixto: hincq̄ tum per se tum per varias præparaciones virtutes varias obtinens.

V.

Corpus esse metallicum nemo non ignorat, cùm & corporis Physici & metalli descriptio ipsi competat, & tactu ipso ejus Ponderositas satis possit concipi. Sub mineræ verò, lapidis aut Terræ formâ erui, ipsa probat Experientia, siquidem in Saxoniâ ceu *minera nigricans*, & prope *Sylvam Hercyniam Thuringiacam* ceu *minera rubra*; item in *Stiriâ, Voitlandiâ & ad Fichtelbergum*, in *Insulâ Ilvâ seu Elbâ ad Toscanam* in mari *Hetruriensi sitâ*, & in *Valle Hispaniæ Oroncota dictâ* ceu *minera externè obscuri internè verò rubicundi coloris*; In
Ferri-

Ferrifodinis verò prope Vallem Joachimicam Bohe-
miæ, item circa Breslam (teste *Schrödero Pharmac. Medico-
Chym. Lib. III. pag. m. 343.*) ceu lapis ruber friabilis Hæma-
tites dictus, & in Norwegiâ, Sveciâ, Italiâ, Silesiâ, in fini-
bus Bohemiæ ad Schwarzbergum, & Salfeldiæ in anti-
quis ferrifodinis, Goslariæ item (teste *eod. Schröder. l. c.
pag. m. 346.*) ceu lapis nigricans Magnes dictus, effoditur;
non minus ex filice vulgari, uti ipse his meis oculis vidi,
per calcinationem Δ e fortissimo σ tis guttulæ proli-
ciuntur, & tandem sub Terræ rubræ Bolus dictæ vapo-
ribus σ tialibus inprimis imprægnatæ facie (teste ite-
rum *Schröder. l. c. pag. m. 311.*) idem eruitur.

VI.

Ut autem σ in Matrice quasi adhuc hærens & im-
puritatibus suis involutus effoditur: ita etiam Δ is tor-
turâ sepositis scoriis purior excoquitur, per calcinatio-
nem nempe & subsequenter fusionem in Regulum,
quæ (docente *Georgio Agricola Tr. de re Metallicâ p. m. 185.*)
ita instituitur, scil. σ tis venæ comminutæ additur pyrites
sulphur, & per ignis gradus urgetur Calcinatio; sed
alio quoq; modo (eodem docente *Agricola l. c. pag. m. 337.
& seq.*) peragitur, dum scil. Vena σ tis contusa aspergi-
tur calce vivâ, & carbonibus, & ignis flammæ vehemen-
tissimæ per 8. vel 10. horas permittitur, donec ferrum in
Reguli formam confluat scoriis supernatantibus. Si ve-
rò absque Δ e velimus σ tem assequi puriorem, illius
mineram contundimus, contusæ ∇ am affundimus &
partes terrestres impuriore abluimus; his remotis reli-
quum exsiccamus, & ope magnetis scobem ferri ab im-
puritatibus restantibus separamus. Interea per experien-
tiam constat, venam chalybis, quæ frequentius flave-
scit, magneti rarò parère, nisi tostam: Imò *Clariss. Borri-*

chius in Docimastich. metallic. §. 47. notat, nec semper venam ferri magneti obtemperare, ob misturam sulphuris & recrementa alia, ut proinde consilium sit, ad hanc viam deflectere: *Recip.* mineræ ferri centumpondium minus unum, vitri saturnini drachmas quatuor, pulveris fusorii drachmas duas (sed hic pulvis excipiat tres partes tartari, unam nitri, dimidiam carbonis colurni) mista & cortice salino tecta eliquentur in fornace anemiâ, ut æris vena solet. *Conf. Libav. Comment. Alchemia Part. II. Lib. V. cap. XIV. Laz. Ercker. in seinem Probirbuch Lib. IV. vom Eysenstein p. 84.*

VII.

Martem *ignobile* dico in definitione metallum, non quidem ratione suæ essentiæ, nam quâ illam ♂ æquè nobile est metallum ac aliud, imprimis propter medicamenta nobilia ex illo paranda; sed ratione perfectio- nis, quia ipsi deest auri & argenti puritas, partes minùs compactas continet, ignisq; impetum non æquè sustinet, unde scoriarum multitudo ejus ignobiliatam præ cæteris etiam testatur, cum ex centumpondio mineræ, si excoquatur, pars modò quarta metalli puri emergat. *Grave* porrò ♂ habetur metallum, siquidem ipsi gravita- tis definitio competit, quam ita habet *Aristoteles Lib. IV. de Cælo, c. 4. Grave simpliciter id est, quod semper subsidet & semper deorsum ferri natum est, nisi impediatur.* *Durum* esse etiam norunt Rustici, dum vomeres suos pro discindendis terræ globis etiam durissimis ex ferro confici curant, & nos omnes etiam durissima & solidissima diffisuri in- strumentis ex ferro paratis utimur. *Diu* insuper ♂ can- det, donec fluat, partim quia sulphur fixum obti- net, partim quia paucò præditum est ♂ io, partim quia multas sustinet portiones terrestres. *Malleabile* autem idem

idem esse & *multum sonare*, satis tum nos fabri ferrarii docent, qui varia ex eo componunt instrumenta & machinas, tum Tympanorum athena ex ferro chalybeato confecta sonum maximum emittentia. *Constare* demum *Mercurio* inde patet, quia metallum est in Δ e fusibile & ductile, quod solis corporibus metallicis cum ϕ io concretis est proprium. Interea paucum esse illum ϕ ium fundendi difficultas arguit, nam quò minus ϕ ii alicui metallo inest, eò difficilior, suffragante experientia, funditur. Similiter ferro sulphur inhærere cognoscitur, quòd ferrum ferro allisum flammulas ejiciat, id enim non aliunde nisi à sulphure prodire novimus; & hoc quidem plurimum esse, ulterius inde patet, quòd vehementissimè ferrum incandescat, diutissimèq; candeat, ac ignitum fumum de se spargat foetidissimum; accedit pro confirmatione, quòd idem tam promptè in crocum abeat, crocos autem ex metallis sulphure pollentibus elici docuit *Excellentissimus Dn. D. Wedelius, Pharmac. in artis formam. redact. Lib. II. Sect. II. cap. 4.* ut & *Dn. D. Praeses, Colleg. Chemicæ MS. Sect. I. General. cap. XXIII.* Idem demum *Sulphur Crudum & Indigestum* esse constabit inde, quòd ferrum diutius igni admotum totum pene paulatim in scorias secedat; vid. *Becher. Physic. subterranean. Lib. I. Sect. VI. c. 4. p. m. 577.* & *Mos. Charas Pharmacop. Regiæ Chemic. pag. 309.*

IIX.

Ceterum *Sal Martis Vitriolicum* quamvis primo intuitu non nisi ex aliquo sapore styptico possit percipi, sufficit tamen, quòd ne ullum quidem metallum firmam concretionem & soliditatem citra Θ inum principium, omnis intimioris concretionis authorem, obtinere aut conservare queat; deinde, quòd ipsa hujus metalli spagyrica analysis Θ is vitriolici præsentiam satis testetur, cum

B

ex

ex illo Vitriolum & Crystalli abunde proliciantur. Et cur non si insit \ominus vitriolicum? cum nos doceant metallurgi, ferrum ipsum denuò ex \ominus vitriolico certo fieri tempore, uti mox audietur. Hoc verò *sal vitriolaceum impurum* esse patet, quòd eidem admixtæ sint multæ imò quamplurimæ partes heterogeneæ impuriore, ita ut longo tempore allaborare cogamur, priusquam arte Chemicâ Crystallos \ominus inos omni impuritate exutos & perspicuos assequamur. *Sal* porrò hoc *Vitriolicum acidum* dico, quatenus scil. Alkali, cum quo commixtum ceu hostis semper effervescentiam concipit, oppositum est, & aciditatem hanc ω vitrioli σ tis omnium consensu acidus satis demonstrat. *Materiam* denique *Martis terrestrem* partim ejus firma cohæsiò ostendit, partim effectus prodit, nam ab eâ est, quod salia acida tam promptè imbibat & absorbeat, ac flammaram atrocitatem aliquamdiu illudat. *De Virtutibus Martis* variis alio in loco mox dicendi erit occasio.

IX.

Martis autem *Generatio* ita (uti me docet *Vir Excellentissimus* D. N. STURMIVS, *hujus Universitatis Philosoph. Natur. & Mathem. Prof. Publ. longè Celebrerrimus, Fautorq; meus semper venerandus, in Physic. Conciliatric. Part. Specialiss. Sect. I. Aphor. X.*) concipienda venit: In infimo quasi terræ centro latet calor insignis subterraneus, qui abrasas & exsolutas à succis acribus Martiales particulas in interiore & metallico quasi terræ nucleo hærentes, posteaq; oleaginosas seu sulphureis, mercurialibus & salinis vitriolaceis terrestribusq; involutas, sub pinguium & volatilium fumorum facie, quod vocant die *Witterung* / in superiorem & porosiorrem terræ partem evehit, quæ proprio pondere deinde, dum interim paulatim caloris impetus

petus minuitur, colliguntur, & in corpore quodam lapidescente at tamen tractabili, quod metallifossoribus dicitur *der Kimmer* / & Latinis *Matrix* audit, coërcitæ atque interceptæ cum aliis solidioribus massis concrefcunt, & succedente tempore in venas metallicas abeunt. Alii volunt σ tem generari ex vitriolo & in idem desinere; idq; nosse dicunt metallurgos, dum svadent, quod, quando vitriolum apparet, in fossione ulterius progrediendum non sit, utpote è quo successu tempotis novum metallum cum largissimo fænore renascatur, de quo conferendi sunt *Doctissimus Agricola Lib. I. de ortu & caus. subterr. & Casius de Mineralibus.*

X.

Interea aperiuntur nobis *Ferri fodinæ* & *Venæ Martis* metallicæ vel *Naturâ*, vel *Casu*, vel *Arte*. *Naturâ*, quatenus illa σ ti constituit ceu indivisum comitem & signum infallibile *Ferruginem*, & telluri, quæ superficiem talium fodinarum aut venarum latentium superjacet, certum colorem, obscure incanum nempe, induit, & præ aliis pondus gravius indidit: *Casu*, scil. vel per nimias pluvias, vel per procellas, vel per terræ-motus, vel per tonitrua, item per agrorum culturam aut per animalium fossiones & calcitrations: *Arte*, vel dictæ terræ superficialiæ colorem & pondus rectè cognoscendo, & variis modis tenorem ejus probando, vel varias mineras effodiendo & modo *Thesi Vitâ* tradito indagando.

XI.

Martis Usus est vel *Politicus* vel *Medicus*. *Politicus* est, quod hoc varias in formas redacto scindamus tellurem, findamus ligna, cædamus arbores, perfringamus saxa, consuamus vestes, acus magneticas conficiamus, regna ac urbes non modò acquiramus, sed etiam defen-

damus, hostes nostros nobis subjiciamus, malos plectamus, bonos verò conservemus, bella geramus, & quis omnem martis usum politicum recenseat? cum hic pro diversitate figuræ fermè semper novum suscipere debeat officium, & adhuc quotidie novas formas pro novis muneribus subeundis induat. Ut hinc scitè non minus ac verè *Becherus l.c. ferrum optimum pessimumq; vitæ Instrumentum* pronunciaverit.

XII.

Medicus ♂ usus pariter multiplex habetur, quoniam ipse virtute præditus est *Adstrictivâ, Aperitivâ, Absorptivâ, Diaphoreticâ, Vomitivâ* &c. dumq; hanc vel illam exferit, alios simul usus præstat: Nam quando (1) adstringendo vel constringendo fibras humorum mobilitatem & pororum laxitatem tollit, hinc enatas hæmorrhagias nimias, alvi & urinæ feminisq; excretiones simul sistit. (2) Aperiendo simul incidit ac attenuat, & tam partes obstructas referat, quam vasa atq; intestina ab infarctu liberat, nec minus humorum stagnantium cursum promovet. (3) Absorbendo, edulcorat, exsiccat & $\bar{\sigma}$ tat atque sic anodynum remedium evadit. (4) Vi Diaphoreticâ serum fluxile simul reddit, idemq; abundans immittit. (5) Dum vomitum quandoq; per factam ventriculi fibrarum nervearum carnearumq; irritationem spasmodicamq; excitatam contractionem movet, simul alvum turbat, simili modo in fibras intestinales nerveas carneasq; agendo, sicuti alia etiam emetica in hominibus fibras teneriores natas vel humorum copiâ aggravatis cathartica quoq; $\kappa\alpha\tau\omega$ esse solent. Sed nunc de virtutibus ♂ antea indicatis distinctè agere operæ pretium erit.

XIII.

Gaudet ergo I. *Mars* Virtute *Adstrictivâ*, dum
scil.

scil. in corpore nostro non solum parietum in vasis laxitatem & porum raritatem, sed & villorum fibrarumq; , partes visceraq; alias firmantium , solutam p. n. unitatem emendat ac tollit , tum humorum acrium volatilium motum ac orgasmum nimium sedat & compescit. Isthæc autem virtus provenit præcipuè à particulis ♂ terreis, vaforum partiumq; porulis sese interponentibus, & humores acres volatiles absorbentibus ac edulcorantibus , tum à particulis vitriolaceis a core suo & humorum volatilem impetum figentibus ac villos aut fibras viscerum vaforumq; relaxationem itemq; solutionem perpeffis firmitus comprehendentibus ac contrahentibus.

XIV.

Nec minus II. ♂ vim obtinet *aperitivam*, quæ potissimum fundata est in particulis ⊖inis ⊕laceis per obstructa minutissima vasa & viscera penetrantibus, humoresq; tenaces viscosos & tartareos incidentibus ac abstergentibus; per accidens autem particulæ etiam ⊖is terreæ aperiunt, dum sc. ⊖ia sylvestria acida coagulativa in corpore oberrantia absorbent, absorptaq; secum per alvum abripiunt. Hinc eruditissimè scripsit *Excell. Wedelius de Medicamentor. facultatibus cognoscendis & applicandis, Lib. I. Sect. II. cap. 2. Quæcunq; ♂ tialia magis sunt vitriolata, & ⊖ metallicum explicitum habent magis, illa magis aperiunt; quæ verò magis terreæ & in ochram mutata, magis adstringunt.* Ex quo patet, si particulæ salinæ vitriolacæ in Tincturâ vel Essentiâ quadam sibi relicte & à terreis separatae fuerint, facilius eas vim aperitivam in quibusdam subjectis exferere posse.

XV.

Ex dictis autem porrò constat, quòd III. ♂ vim possideat *absorptivam*, quatenus scil. particulis suis al-

calinis seu terreis humores nimis acidos coagulativos aut nimis tenues imbibit & absorbet, imprimis si cum aliis absorbentibus certâ dosi propinetur.

XVI.

Virtutem IV. Mars habet *Diaphoreticam*, dum particulis suis salinis vitriolaceis poros obstructos referat & penetrat, serumq; sanguinis antè viscosum resolvit, ac fundit, vel sulphure cum particulis salinis volatilibus additis expanso attenuat, sicq; per glandulas subcutaneas ad exteriora corporis integumenta secedere facit, imprimis si ipsi alæ per alia Diaphoretica addantur. Simili etiam modo Mars diureticam vim præstare potest.

XVII.

Quod verò V. vim emeticam & consequenter *catharticam* concernit, talem videtur tunc demum Mars exferere, quando fibras ventriculi tum intestinorum nerveas carneasq; teneriores offendit, ita ut particulis suis salinis vitriolaceis nauseosis magis expansis & in fluorem evehctis, vel per humorum inibi coacervatorum copiam magis resolutis, easdem ad spasmodicas corrugationes subeundas adducere possit.

XIX.

Atq; ita in genere præcipuas Martis virtutes, quas pro harum vel illarum particularum suarum constitutarum prædominio, & diverso agendi modo in corpus inducit, digito quasi monstrâsse sufficiat: nunc quod propositum nostrum principaliter intendit, ad ipsa medicamenta martialia progredior, eorumq; sequentem pono definitionem.

XIX.

Medicamenta martialia sunt remedia, quæ tum ex ♂ te ipso, id est, ferro aut chalybe, tum ex ejus sobole vitriolo, tam nativo

*tivo quàm artificiali, vel levi vel intimiore præparatione, ignis
vel menſtruorum ope, in formis vel ſiccis vel liquidis conſpicienda
conſciuntur, ad ſanitatẽ hominis & præſentem conſervandam
& ad amiſſam recuperandam.*

XX.

Jam verò circà hæc ipſa medicamenta primùm ge-
neratim rurfus indicâſſe è re erit, eorundem agendi mo-
dum variũ eſſe, pro varietate ſcil. partium conſtitu-
tivarum arte in iisdem exaltatarum; ſic martialia medi-
camenta, in quibus \ominus vitriolaceum prævalet, internè as-
ſumpta fibras laxas & poros nimis rarefactos austeritate
ſua conſtringunt & firmant, vel humores quoscunque
nimis volatiles concentrant & figunt, vel naſeſo ſuo
ſapore tunicam ventriculi nerveam moleſtè vellicando
vomitus procreant; vel \ominus e hoc in acorem gratum re-
daçto, ventriculi tonum, (uti ex acidulis & modico \ominus us
vitrioli uſu patet,) reficiunt, vel eodem arte volatilifato
partes obſtructas reſerant, diaphoriſin inducunt, biliq;
comixta æſtum ejus & motum refrænant: Externè exſic-
cant, abſtergunt, & refrigerant; nec minus ſi ſal iſtud per
fluorem ad ſummam exaltetur aciditatem, corroduunt
quoque non modò carnes, ſed oſſa etiam & metalla.
Alia verò medicamenta \ominus ialia, in quibus ſulphur præ-
dominatur, internè bene nutriunt & balsamica ſunt,
& ſi hoc ſulphur magis paſum & à particulis \ominus inis
volatilibus aptatum habeatur, magis calefaciunt, in-
cidunt, aperiunt & ſudorem movent; Externè di-
ſcutiunt tumores duros, exſiccant & putredini reſi-
ſtunt. Porro alia \ominus ialia medicamenta, in quibus terre-
ſtre principium primas tenet, profunt ore aſſumpta, ſi
fermentum Ventriculi ſit nimis activum ob ſpirituum
volatilium concurſum abundantem, & ita alimenta
citiùs

citiùs justo concoquat , aut fibrillas nerveas carneasq; sensu gaudentes exquisitissimo stimulet, ut pylorus, alias intra concoctionis actum claudi asvetus , aperiatur & ita chylus crudus ad intestina mittatur, aut etiam dictæ fibrillæ à re ingratâ irritatæ vomitum intentent, terreæ namq; & vitæ particulæ dum sese interponunt, volatilitatem sistunt ^uuum, sensumq; irritationis aut molestiæ in ventriculi fibris nominatis sedant & compescunt; unde similiter si bilis peccet particulis nimis volatilibus, ita ut in fervorem & æstum prorumpat, & nimium non modò in Ventriculum regurgitet indeq; fermentum corrumpat, sed etiam in duodeno succi pancreatici crasin simulq; chyli in succum nutricium laudabilem convertendi & magis magisq; perficiendi ulteriorem secretionem & promotionem destruat, aut succum nutricium nimis diluat & dissolvat, ut inde ad finem suum ineptus reddatur, eadem particulæ terrestres juvant. Atq; hincper consequens, si in corpore aliæ obveniant causæ efferis suis particulis volatilibus nimiam vel sanguinis, vel lymphæ, vel succi nutritii, vel etiam ^uuum colliquationem producentes, & tialia terrea iisdem opponi poterint; quæ pariter acidum refrigerans, corrodens, figens & coagulans in corpore abundans absorbere & imbibere ac mitigare valent: nec minùs externè etiam Vulneribus humidioribus & fluxionibus aliis præternaturalibus humores vitiosos tum imbibendo tum exsiccando medentur, inprimis si cum aliis alcalinis commixta, aut in formâ emplastri, aut balsami, aut olei, aut unguenti &c. parti affectæ ritè applicentur.

XXI.

Sed designabimus porrò magis speciatim vires & ialium medicamentorum in certis morbofis afflictionibus

bus proficuas & utiles per experientiam compertas, Nempe enim illa, quæ partem suam essentialem primam, quæ est \ominus vitriolaceum, partim in febribus ardentibus, (quamvis conducant quoque in cæteris febribus, si in principio earum pro vomendi scopo usurpentur,) partim in aliis morbis à nervorum & nervis similibus partium irritatione, culpâ humorum vel \ominus uum volatilitatis acris nimiaë inducâ, profunt, &c. dum \ominus uum & humorum \ominus hoc volatile acre tum temporis maxime activum figunt; juvant verò porro in obstructionibus variis à pituitâ, aut lentore humorum ortis, e.g. in fluxu Hæmorrhoidum ac Mensium impedito, dum aciditate suâ blandâ materiam talem lentam & viscidam obstruentem dissolvunt; hinc etiam in Cachexiâ pituitosâ magnam præstare possunt utilitatem, dum fermentum ventriculi nimio lentore inviscatum, hunc incidendo, liberant, & sic novam & meliorem chyli elaborationem producant; conveniunt etiam in Cephalalgia, & impeditâ urinæ emissionem, à tali materiâ tenaci originem trahentibus; dein in scabie & scorbuto vitiosa sanguinis & seri recrementa resolvendo ac per sudorem eliminando, tum in calculo renum & vesicæ mucilagines tartareas abstergendo, tum in lapsu, ictu & contusionibus, sanguinem existentem grumofum attenuando ac resolvendo, medelam præbent. Externè verò profunt in Hæmorrhagiis narium & vulnerum, dum stypticitate suâ austerâ vel acidâ non modò sanguinem effluxurum coërcent, sed & fibras laxas constringunt; pariter ad alvi fluxus sistendos clysteribus adstringentibus adduntur, vel si ad summum aciditatis gradum sint evecta, ita ut ossa etiam ac metalla solvant, ad fonticulos parandos & carnes superfluas foetidas tollendas usurpantur; vel deniq; in dolore

capitis à nimio sanguinis æstu & subsequente adustione proveniente, quem temperant, spongiâ vel linteolo excepta fronti applicantur.

XXII.

Quâ partem alteram, scil. Sulphur, & tialia conducunt in affectibus Pulmonum, qualis est Phthisis, dum balsamicâ suâ virtute vesiculas ruptas consolidant, sanguinique aptum reddunt pabulum; item in tussi, ortâ à materiâ intra pectus contentâ lentâ acriori, dum illam resolvunt, ut facilius per fauces eliminetur; profunt pariter in asthmate, colicâ, mensium obstructione &c. si pituita peccet acida glutinosa vel viscida, eam dissolvunt & incidunt, sicq; certo modo aperiunt. Externè in balneis & linimentis ad scabiem, pruritus, lichenès, morsus animalium venenosos, putredinem arcendam &c. usurpantur.

XXIII.

Quod partem tandem tertiam, Terrestrem nempe, attinet, ratione ejus & tialia conveniunt in omnibus fermè morbis & symptomatibus, quæ acidum nimium tanquam causam sequuntur, dum illud absorbent & imbibunt, sicq; spiculorum & linorum acumen obtundunt, hinc v. g. profunt in ardore stomachi Sodâ dictâ, Scorbuto, Podagrâ, Malo Hypochondriaco, Lienteriâ, Diarrhæâ, Dysenteriâ, Cachexiâ, Pleuritide, & variis inflammationibus; nec minùs medelam afferunt in fluxilitate humorum, & spirituum activitate nimiâ, qualis peccare solet e. g. in aliquibus febribus, immodico mensium & hæmorrhoidum fluxu & similibus, dum terrenas interponendo particulas motum illorum intercipiunt ac remorantur. Conducunt insuper in morbis à feri lymphæq; p. n. abundantia enatis, e. g. in Hydrope
asci-

ascite &c., absorbendo namq; & imbibendo id ipsum imminuere valent. Externè profunt in vulneribus illis, ubi humores continuò affluunt acres consolidationem impediētes, item in Scabie & Elephantiasi, omnibusq; fermè Cutis & Cuticulæ affectibus; optimè verò conducunt in Dysenteria, si cum aliis adstringentibus & absorbentibus vel opiatis in Emplastri formam redacta umbilico applicentur.

XXIV.

Pergo ad modum utendi medicamentis martialibus, circa quem Medicus rationem trium præcipuè habere debet: I. Finis obtinendi; sic si præscribantur ♂ ialia, ut aperiendo simul sudorem moveant, tunc fumantur cum vehiculo etiā sudorem movente, v. g. ∇ Card. benedicti, fumarix, absinthii &c. contrà si adstringere eadem debeant, cum vehiculo tali scopo idoneo v. g. ∇ tormentillæ, plantaginis, bistortæ &c. vel potius Conservâ vel Extracto aliquo adstringente exhibeantur. Nec minus in scorbuto cum vehiculis antiscorbuticis, & in morbis quibusdam specialibus, additis specificis usu approbatis, intentioni Medici magis adaptentur. Similiter si hoc vel illud medicamentum ♂ tiale nimis nauseosum videatur, sic ut aut corrigendum sit, aut aliis exaltandum, tunc cum svaveolentibus vel saporem gratum conciliantibus, v. g. cum syrupo flor. Tunicæ, vel in formâ siccâ cum sacchari parte unâ atque alterâ, aut cum aromatis stomachicis commisceatur, ita tamen, ut semper finis, qui principaliter intenditur, accuratè observetur. II. Subjecti ægrotantis; sic infanti vix licebit præscribere ♂ tem in substantiâ aut limaturam ejus crudam, ob causam ab *Excellentissimo Wedelio Amœnitat. Mater. medic. p. m. 183.* generaliter traditam, hîc optimè applicandam;

quia nempe talia in se pigriora & resistentia motum corporis requirunt, ut actuato calore ipsa quoq; magis resolvantur & provolvantur. Accedit quod eadem etiam minus promptè à liquore fermentali ventriculi resolubilia sint, sicq; tenellis ejusmodi personis ventriculum pondere suo aggravent. Porro nec licebit propinare sicciora talia siccioribus hominibus, cum teste rursus *Wedelio Tr. de Medicament. Compos. Extemp. Sect. II. cap. X. pag. m. 137.* talia sicca minus convenient siccioribus Hypochondriacis metu scirrhorum Hepatis calidi & siccioris.

III. Temporis; sic tempore verno magis convenire martialia arbitror, cum vires hominum tum temporis sint majores ob majorem ^ouum & caloris vitalis activitatem operationes medicamentorum, tum digerendo tum actuando illa, adjuvantem; similiter tempore matutino & vesperi illa magis exhibenda vel suadenda puto, quàm interdiu, (exceptis nonnullis, quæ cum ipso jusculo & in prandio aut cœnâ, uti e. g. Tinctura Martis, usurpantur) cum tunc ventriculus vel nullis adhuc cibis aut potu repletus ea melius possit concoquere, & vis fermentalis integra adhuc existat, vel assumpta jamdum digesta sint.

XXV.

Atq; nunc ordo postulat, ut ad *Specialiorem* Martialium medicamentorum *Tractationem*, & eorundem Præparationes varias, non equidem omnes, (cum aliquas sagaciores Chemicis propalari ceteroquin ægrè ferrent) sed usitatiores & sæpius præscribi solitas, me convertam, in quibus recensendis celeberrimi Chemiatri *Schröderi Methodum in Pharmacopœiâ Medico-Chymicâ* contentam præcipuè sequi placet. Ima igitur inter præparationes esto *Martis Limatio* aut *Raspatio*, unde limatura vel scobs

Mar-

Martis provenit, qui quomodo obtineatur omnibus erit notissimum. Sed hinc statim controvertitur, an Limatura Martis in substantiâ tutò intra corpus assumi possit aut debeat? Adfunt autem utrique litigantium parti argumenta sat valida. Negantes quidem ajunt, Limaturam imprimis à chalybe abrasam & ita compactiorem non adèò feliciter à ventriculi liquore fermentali posse concoqui & dissolvi, sed potius ventriculum ipsum pondere suo gravare, ac haud rarò ob sibi adjunctas partes vitriolicas nauseam concitare, imò etiam cachexiam introducere. Affirmantes contrà adstruunt, & tem, etsi sit structuræ densissimæ, facillimè tamen à liquore fermentali venericuli acido-falso volatili dissolvi posse, & si sit timor alicujus mali inde metuendi, ipsi etiam addi posse corrigentia potentia. Nos rationibus persuasi, & experientiâ rerum Magistrâ edocti, limaturam chalybis absq; ullâ aliâ præmissâ præparatione magnâ quantitate assumptam, in Ictero, Cachexiâ ac incipiente Hydrope justæ ætatis hominibus aliquoties profuisse, ab affirmantium parte in conflictu stabimus.

XXVI.

Haec *Martis Præparatio* est *Purgatio*, quæ est vel superficialia vel intimior per Δ nem instituta. Superficialia fit, dum aut limatura aut laminæ σ tis ventilantur, ut fordes avolent, vel ∇ communi abluuntur, ut ita fordes dissolutæ secedant. Intimior *Schrödero* Gradatoria dicta illa est, cujus ope chalybs ex ferro conficitur, & quidem sequenti modo: scil. lamellæ aut virgulæ aut limatura Martis cum rasurâ unguularum aut cornuum bovis & carbonibus faginis vel salicis pulverisatis pondere æquali assumtis, factò S. S. S., in ollâ vitreatâ magnâ clausâ calcinantur; vel ferrum candens immergitur

tur ∇ æ, in quâ boum vel aliorum animalium cornua & ungues fuerunt cocta, aut illud inditur repetitis vicibus ∇ æ cum succo cepearum seu allii commixtæ, sic enim cornuum & unguularum ut & carbonum item succorum alcali in ferri ab \triangle e reclusi poros sese insinuans, cum acido ipsius ferri firmiter coagulatur, & ita ferrum partibus terrestribus & impurioribus scoriarum facie depositis, & poris arctius constrictis, durius evadit ac nitidius chalybis nomine insignitum; ubi tamen silentio minimè prætereundum est, quòd olim etiam Chalybs Naturalis penes Chalybonem celebre Assyriæ Emporium, vel à Chalybe σ tis filio vel à Chalybe Hispaniæ fluvio nomen nactum, effossus fuerit.

XXVII.

Jam verò hîc nova occurrit quæstio, utrum Martem simplicem aut Chalybem ad paranda medicamina feligere præstet? Sunt, qui σ ti simplici palmam porrigunt, dicentes, σ tem esse ob non adeò densam substantiam paratu faciliorem, & ex eo elaborata remedia esse etiam concoctu facilia. Alii contra chalybem præferunt ob puritatem & partium structuram concentratiorem, quam habet præ σ te. Nos mediâ in edentes viâ, respectu medicaminum, sentimus partim σ tem pro parandis crocis & similibus, partim chalybem pro parandis Tincturis posse feligi.

XXIIX.

Sequitur *III*tia *Martis Preparatio*, quæ est *Calcinatio*, hæc autem habetur vel *humida* vel *sicca*. *Sicca* iterum vel *Reverberatoria*, vel *Fusoria*, vel *Cementatoria*. Per *Reverberatoriam* fit *Crocus* σ tis *Adstringens* seu *Obstruivus* Schrödero dictus, qui simpliciter paratur, si virgulæ Martis ita aptè furno reverberii officinarum vitriarum

riarum seu fabrilium, aut furnis destillatoriis igne aperto (e.g. dum vitrioli destillatur,) imponantur, ut flama eas undiq; attingere possit, tunc enim per aliquot dies continuatâ calcinatione Crocus leviuscus & pulcherrimus in superficie apparet, refrigeratus leporino pede abstergendus, & hic modus communissimus est, & à Zwelffero quoq; in *Animadvers. ad Pharmacop. Augustan. p. m. 459.* & à *Rolfinc. in Chym. in A. F. R. Lib. V. Sect. X. cap. V. n. 2.* traditus. *Schröderus* notat, in eundem finem limaturam Martis cum falsâ, aceto seu urinâ puerorum conspersam & iterum exsiccatam igne fortissimo eousq; à nonnullis reverberari, donec in Crocum elevetur rubicundissimum; aut misceri limatur. ♂tis ℥ij. cum ♂is communis decrepitati ℥iij. vel ana, & reverberari per diem, & hoc dies 8. vel 10. repeti, donec procedat Crocus subtilissimus cum Aq. plantaginis in marmore præparandus. *Rolfinc. Diss. Chym. VI. de Ferro & Cuproc. XIII.* Crocum ♂tis adstringentem parat ex Croci ♂tis aperientis, calcinatione cæmentatoriâ cum sulphure parati, & cum aceto destillato fortissimo conspersi ℥ss., quam extendit in patellâ ferreâ & reverberii flamma calcinat ad rubedinem 24. horarum spatio, cujus dosis ad gr. vj. vel vij. ascendit. Per hanc quoque calcinationem reverberatoriam limatura Martis absq; ulla præparatione & commixtione, summâ rubedine amissâ, in calcem albam redigitur, cujus ℥ss. in vino albo adhibita in Ischuriâ habetur laudatissima.

XXIX.

Per *Cæmentatoriam* fit maximè Crocus ♂tis aperitivus vulgaris hunc in modum: ℞. limaturæ Martis pulverifat. ℥ij. miscentur cum Sulph. magdaleon. pulverifat. ℥iij. & recondita in vase fictili seu ollâ vitreatâ facto S. S. S. i rotæ in furno anemio exponuntur & calcinan-

cinantur, donec sulphur omne combustum deflagaverit, & frigefacto vase eximitur pulvis in porphyrite lapide lævigandus; si verò sulphur omne non avolasse conjicitur, hic pulvis iterum calcinatur per se (non secus ac calcinatur δ in præparatione Vitri) ut sulphur penitus efflagret, diligenter movendo, donec ferro adhærere incipiat. Dosis hujus Croci ad $\mathfrak{z}\beta$. à Cl. Rolfinc. *Disp. § l. c.* constituitur. Schröderus illum etiam parat martis laminas cæmentando cum sulphure & tartaro. *Vid. ejus Pharmacop. Med. Chym. Lib. III. p. m. 371.* Huc referri potest Crocus martis Cachecticus *Zwelfferi*, quem videre est in *Mantiss. Spagy. Part. I. cap. III. pag. m. 337.* & ita se habet; \mathfrak{z} . O i puri $\mathfrak{t}\beta\text{j}$. liquefiat igne leni in crucibulo, cui injiciatur limati ferri q. s. ad siccitatem nitri, paulatim tamen & successivis actibus, donec nulla amplius limatura imprimi possit; quo facto relinquuntur paululum adhuc super igne aliquantum adaucto, donec sponte suâ accensum nitrum propemodum conflagret; eximatur dein massa è crucibulo & affundatur ei aqua calida, quæ si tincta fuerit rubicundo colore, decantetur filtreturq; , hinc spatio circiter unius diei & noctis residebit pulvis rubicundus, quem ab aqua per filtrum aut decantationem separatum ac probè siccatum ad usus serva. Præstans hic dicitur in Cachexia, morbo Virgineo & Chlorosi oblatu à $\mathfrak{z}\beta$. ad $\mathfrak{z}\text{j}$. & $\mathfrak{z}\beta$. vel in quadam Conservâ vel vehiculo alio congruo & palato grato.

XXX,

Per *Fusoriam* fit alius etiam Crocus \mathfrak{z} tis aperitivus hunc vulgarem in modum: Accipitur bacillus \mathfrak{z} tis, isq; in officinâ fabrili Δ i carbonum fusorio intentiori per follem excitato immittitur, donec penitus incanduerit, tunc igne exemptus ac forcipe firmiter apprehensus sine ullâ

ullâ morâ magdaleoni uni alterive sulphuris admove-
tur, sic bacillus in momento sulphure accenso funditur,
& grumi sub specie scintillarum micantium cum sul-
phure liquefciendo granulatim decidunt in suppositam
pelvim terream aquâ fontanâ frigidâ plenam, qui postea
in porphyrite lævigandi, & tanquam verus Crocus σ tis
Aperitivus ad usum servandi.

XXXI.

Sequitur *Calcinatio Martis Humida*, quæ est vel
Immersiva vel *Vaporosa* vel *Illinitiva*. *Immersiva* so-
lutio dicta fit, teste *Schrödero Pharmac. Med. Chym. Lib. III.*
pag. m. 371. n. 4., in quolibet liquore etiam minori acrimo-
niâ prædito; tametsi, notante *Zwelffero*, σ à nullo men-
struo tam perfectè & citò solvatur, quàm à σ u sulphu-
ris aut vitrioli, vi cujus in vitriolum suum viride cry-
stallinum abit, nam (ut verba ipsa *Zwelfferi loco paulò*
antè citat. pag. m. 335. adducta mea faciam) si cum \oplus i si-
mul atque vitrioli σ u solutionem σ tis seu chalybis ten-
taveris, non æquè speciosum nactus es vitriolum, sed
quatenus volatilitatis similitudine inductum, in abstra-
ctione menstrui perituum, exiguâ quantitate corporis
 \ominus ini \oplus lati relictâ: \mp to ferrum quidem roditur, per-
fectè tamen (nisi sæpissimè recens affundatur) non solvi-
tur, nec in vitriolum ejusmodi convertitur, quin potius
in Crocum sive pulverem flavescentem abit; \ominus com-
mune ferrum similiter aggreditur, ast solùm erodendo
rubiginem & Crocum è ferro elicit. Sed ut revertar ad
memoratam antè calcinationem immersivam, per ean-
dem parari solet quidam Crocus Martis aperitivus, vel
affundendo limaturæ Chalybis \mp ti destillati vini acerrimi
tantū, ut tota madeat, & permittendo stare donec \mp tum
ad siccitatem absumptum fuerit, siccam postea limatu-
D ram

ram & ꝑto destillato vini inebriatam pulverifando, & (postquam septies hæc operatio peracta fuerit,) postremò suprâ marmor lævigando; vel uti *Zweifferus* tradit, coquendo limaturam ꝑtis in vase terreo cum s. q. ꝑti destillati acerrimi, donec illam in fundo vasis leuiusculam & quasi solutam deprehendamus, quæ dein ulterius exsiccare usuique asservari potest. Huc pertinet etiam ille *Crocus Zweifferi*, quem habet in *Animadvers. ad Pharmacop. August. pag. 457.* sub titulo, *Crocus ꝑtis ex Ol. sulphuris*, & paratur sequentem in modum: ℞. limaturæ ꝑtis ℥j. dissolve in ꝑus sulphuris acidi ℥viii. digere per noctem, & destilla per alembicum ꝑum sulphuris ex arenâ, reverbera dein leni igne per tres aut quatuor horas, & serva. Leguntur equidem alii adhuc simili per calcinationem immersivam modo parandi ꝑtis croci passim in Authoribus, quos brevitatis studio, & quia fermè omnes cum dictis conveniunt, nunc transimus. Hic autem omninò mentio facienda est *Vitrioli martis factitii*, ita elaborandi: ℞. limaturæ ꝑtis pur. ℥ij. affunde repetitis vicibus ob effervescentiam ꝑ vitrioli ℥vj. Aq. pluvial. calid. destillat. ℥ij. postea bene commixta digestioni arenæ calidæ per biduum committe, usque dum, limiturâ martis aliquousque solutâ, liquor virescere conspiciatur, quem per filtrum trajetum in patinâ lapideâ vel terreâ fac exhalare ad dimidium, vel donec cuticula appareat, residuum autem aëri frigido expone, usque dum crystalli virides concrevant vitrioli martis, factitii scil., nomine venientes, inter chartam duplicatam exsiccandi & in vitro optimè clauso asservandi. Unde patet vitriolum hocce martis produci ab acido ꝑus vitrioli martem corrodente, & cum eodem in substantiam crystallinam sese coagulante. In-
tereâ

tereà sub præparatione aquæ vitrioli affusâ attemperandus est aquâ, tum ut ignea aliàs futura nimisq; impetuosa effervescentia coërceatur, tum ut hinc provenientes crystalli faciliùs pro lubitu iterum dissolvi possint, experientia, namque testatur, quod nisi aquæ vitrioli aqua admixta aut mox post instillatum aquam vitrioli solum aqua calida superaffusa fuerit, tales crystalli difficulter solubiles emergant.

XXXII.

Hæc Vitrioli martis factitii præparatio manu nos quasi ducit ad Vitriolum martis nativum, quod reperitur in terræ superficie, vel sub formâ jam perfectâ vitrioli juxta ferri venam, (unde mater ferri quibusdam audit) vel sub formâ lapidis sulphurei pyrites dicti. Illud gignitur, quando sulphuris acidus vel sub fumi facie ex infimo terræ gremio per poros terræ mediæ penetrans, vel jam in ipsâ ferri minerâ præsens, ipsam ferri venam arrodit, huicque rubiginem infert, ex quâ temporis successu dein crescit succus seu concretum salinum viride vitriolum martis dictum. Hoc Goslariæ imprimis hunc in modum elicitur, contunduntur lapides, vitriolum ejusmodi in sinu gerentes, calcinantur & calcinati aëri exponuntur; hinc vel spontè efflorescit vitriolum, vel cum aquâ elixiviat, & in crystallos salinos virides vi frigoris abire cogitur.

XXXIII.

Ufus hujus vitrioli martis nativi & factitii est maximè Medicus, isq; vel Generalis vel Specialis. Generalis est, ut aperiat, attenuet, lumbricos fuget, bilis æstum corrigat, putredini resistat, obstructions Hypochondriorum referet, menstrua suppressa promoveat, quin diversimodè præparatum etiam adstringat, item vomitum moveat &c.

& potest teste *Zwelffero Mantiff. Spagy. Part. I. cap. III. pag. 335.* in substantiâ à gr. v. ad vj. vel vij. in vehiculo conveniente propinari. Extrinsicus Errhinum præbet naribus inditum, scabiem & alia cutis mala tollit, hæmorrhagias sistit, alvum adstringit, siccat, similesq; usus præstat.

XXXIV.

Specialis vitrioli martis nativi, ut & artificialis, usus habetur, ut ex illo varia produci possint medicamina, quorum usitatissima spectabimus. Imum ergo sit \ominus vitrioli Nitratum Schröderi, quod ita se habet: \mathcal{R} . vitrioli \mathcal{J} tis & \ominus \mathcal{O} i depurat. ãã . ʒj . Mixta colloca in ollâ ignem sustinente operculo suo munitâ inter prunas ardentes per 7. aut 8. horas. Quod restat materiæ bulliat in aquâ communi ad dissolutionem usque, filtretur, evaporet ad cuticulam, tum in frigido crystallos expecta Vomitorios, quorum dosis erit à \mathcal{J} . ad \mathcal{I} j. & \mathcal{z} j. in Cachexiâ, Hydrope, calculo, suffocatione matricis, mensium retardatione. II. Crocus martis vitriolatus, qui cum adstringente paria facit & paratur, si vitriolum martis in crucibulo igne aperto in pulverem rubentem calcinetur. III. Ros vitrioli, qui conficitur recipiendo vitriolum martiale crudum, & eliciendo inde in MB. per cucurbitam Rorem, qui ad \mathcal{z} j. internè sumptus prodest in Cephalagiâ, Ophthalmiâ, sanguinem adustum mitigat; externè putredini & inflammationi resistit, scorbuticis oris ulceribus est proficuus, item facit ad tincturas extrahendas ex floribus violar. rosar. bellidis &c. IV. \ominus vitrioli vulgatissimus, qui destillatur calcinando vitriolum, ut humiditatem superfluam amittat, deinde pulverisatum immittendo retortæ optimè loricatæ & igne initio leni, dein verò auctiori & tandem fortissimo, appposito recipien-

cipiente capacissimo ∇ æ frigidæ pauxillo repleto, destil-
 lationem urgendo tam diu, donec spiritus vitrioli omnis
 sub nebulæ facie in vas recipiens transierit, qui frige-
 factus eximitur & usui reservatur, proficuum in Cephal-
 algîâ, & febribus, ubi bilis \ominus volatile acre vehementer
 peccat, in dolore ventriculi, cujus fermentum restaurat, in
 Apoplexiâ & Epilepsiâ, in obstructionibus denique o-
 mnibus, viscerum imprimis & renum, viscositatem pitui-
 tosam causam agnoscentibus, quam incidit & attenuat,
 si à guttulis vj. ad x. xij. & xvj. in vehiculo congruo usur-
 petur: Residuum à destillatione prædicti spiritus vi-
 trioli caput mortuum, (è quo ejus spiritus totus unâ
 cum oleo rubro totâq; radicali humiditate extremâ vi
 ignis biduò continatâ expulsus fuerit) *Zwelffero Mantiss.*
Spagy. Part. I. cap. III. pag. 336. verus ac legitimus Crocus
 martis adstringens creditur, liber ab omni falsedine, solâ
 virtute exsiccante & adstringente gaudens, imprimis si
 sine ullâ humectatione asservetur & ab omni aëre hu-
 mido præservetur, ne attractione hujus suam natu-
 ram totam immutando ex adstringente aperiens evadat,
 aliâs immoderatos & cruentos alvi fluxus & hæmorrha-
 gias quascunque sistens cum intrò assumptus tum ex-
 ternè vulneribus manantibus inspersus. V. Spiritus vi-
 trioli essentificatus *Zwelfferi*, quem describit *in Append.*
ad Animaâ vers. Pharmacop. Augustan. pag. m. 55. & breviter
 ita paratur: \ominus is gemm. contus. ζ iiiij. induntur retortæ
 vitreæ & affunduntur spiritus vitrioli summè dephle-
 gmatî ζ vj., quæ mixta per arenam in vas recipiens am-
 plum ex retortâ destillantur ad ficcitatem \ominus is gemmæ,
 & spiritus in vitro bene clauso servatur, vel ob volatili-
 tatem suam cum aliis liquoribus scopo Medici inservitu-
 ris commiscetur, & prodest in Nephriticis & Colicis do-

loribus, plurimisque insuper obstructionibus medetur.

VI. Spiritus vitrioli volatilis, quem describit *Cl. Frid. Hofmannus in Clar. Schröder. pag. m. 357.*, scil. recipitur vitriolum viride crudum, solutione ac coagulatione depuratum, destillatur per alembicum ex arenâ ad ficcitatem decies cohobando, digeritur postea aliquandiu sub alembico cœco, destillatio, cohobatio, digestio toties iteratur, donec striæ in alembico appareant, exinde spiritus prodit striatus instar sp. vini. Sed hic spiritus quamvis dicatur in Epilepsiâ profligandâ proficuum, minimè tamen experientiæ id respondere ab *Hofmanno l. c.* notatur; quapropter ei succedit ille, quem habet *Schröder. in Pharmacop. Lib. III. pag. m. 478.*, ita componendus. Solutum vitriolum cum aquâ purâ coque in lebete ferreo per 2. aut 3. horas, & ad libras singulas soluti vitrioli adde limaturæ martis ʒj. remove ab igne, & ochra limaturæ sese implicabit post refrigerationem, id ter repete cum novâ limaturâ singulis vicibus ter ochram separando, crystallos verò martis restantes impone retortæ lutatæ, dando ignem per gradus, usque dum vapores albi recipiens oppleant, tunc cessa, & destillatum super caput mortuum cohoba in novâ retortâ, ac destillationem & cohobationem toties itera, donec elegantissimum ac penetrantissimum in obstructionibus variis maximè proficuum nactus fueris spiritum.

VII. Spiritus vitrioli dulcis, qui fit affundendo vitriolo benè calcinato vel + tum destillatum vel - um vini, per tempus digerendo & per retortam l. a. - um proliciendo, qui prodest in calculo, morbis tartareis, catarrhis &c. si ejus ʒj. in vehiculo conveniente usurpetur.

VIII. Spiritus vitrioli coagulatus, qui Pharmacopœis quibusdam in usuest, & paratur vel affundendo terræ sigillatæ - um vitrioli, quæ mixta si stent in loco frigido,

do, coagulantur, inq; calido iterum solvuntur; vel commiscendo spiritum vitrioli cum variis \ominus ibus, v. g. \oplus i, ipsius \oplus li &c. cum quibus facillimè post ritè peractam destillationem loco frigido coagulatur. IX. Ol. vitrioli dulce, quod fit solvendo vitriolum in Ol. tartari p. d. ac abstrahendo, materiamq; relictam iterum solvendo cum Ω u \ominus is communis, atq; redigendo in massam cum cremore Tartari, hincq; pellendo per retortam; crediturq; hoc Oleum esse diaphoreticum insigne, pollereq; vi leniter adstringendi. X. Ol. vitrioli rubicundum, ad quod conficiendum \mathcal{R} . Vitrioli ad flaved. calcinat. part. j. Silicum grossè contusor. part. ij. Sp. vini q. s. ut mixta redigantur in pultis formam, destillentur dein per retortam, donec rubicundum prodeat oleum, cujus usus potius in Metallurgiâ quam Medicinâ celebratur. XI. Sulphur vitrioli anodynum, quod fit, quando vitriolum \ominus is s. a. ad rubedinem calcinatum miscetur, & digeritur aliquandiu cum anaticâ parte *ci, & inde demum flores crocei per repetitas cohobationes sublimantur, qui flores si aquâ simplici solvantur, & solutio filtretur, relinquunt pulverem rubeum genuino vitrioli sulphure prægnantem; vel si è vitriolo non calcinato destillatur ejus spiritus volatilis, uti moris est, qui postea commiscetur cum *co & destillatur denuò, ubi post operationem invenitur in fundo \ominus *cum sulphure eodem vitrioli permixtum, quod sulphur si à \ominus e aufertur, & cum spiritu vini cohobatur, idem obtinetur Anodynum præstans in Arthritide & morbis ab irritatione spirituum per spicula salina vellicantia factâ provenientibus, dum illa salia absorbet, & humorum Ω uumq; mobilitatem nimiam coërcet. Huc pertinent etiam XII. Nitrum martiale Aperitivum, Nitrum cachecticum chalybeatum, & Tartarus chaly-

chalybeatus *Zwelfferi*. Nitrum aperitivum ita se habet: \mathcal{R} . Vitrioli martis legitimè cum sp. vitriol. parati \mathfrak{z} ij. Nitri puriff. rosat. cum recent. rosis parati \mathfrak{z} vj. Mixta solvuntur in succi Endiviæ, Cichorii sylv. depurat. ãã . f. q. & vel abstractione succ. repetitâ crystallisationi exponuntur, vel exhalatione totius humiditatis in \ominus inam consistentiam subdulcem reducuntur. Prodest Nitrum hoc aperitivum Hepati à sanguinis transeuntis æstu nimium calenti, ejusq; obstructiones referat. *Vid. ibid. p. m. 405. & seq.* Nitrum cachecticum chalybeatum paratur, recipiendo \ominus prunell. \mathfrak{z} iiij β . Vitrioli mart. \mathfrak{z} ij. Arcani duplicati \mathfrak{z} iiij β . isthæcterendo subtilissimè, & immissa Cucurbitæ vitreæ in arenâ, calore per gradus aucto, aliquandiu calcinando, ad rubedinem ultimo igne fortiori, ut liquentur in massam, quæ frigefacta eximenda, & sub lapidis rubicundi facie asservanda, cujus vires ex ipsâ denominatione patent. Tartarus verò chalybeatus ita conficitur: \mathcal{R} . Vitrioli \mathfrak{z} tis cum sp. vitrioli vel cum sulphure parati \mathfrak{z} β . solve in succi endiviæ recenter expressi & depurati seu succi acetosellæ f. q., solutionem hanc incorpora cum cremoris seu acidi tartari \mathfrak{z} iiij. ac in vitro calore lenissimo exsicca & aserva; prodest in obstructionibus Hypochondriorum & suppressione mensium, aperit & alvum laxat. *Vid. ibid. p. m. 412.* Restant equidem adhuc alia quamplurima ex vitriolo parabilia medicamina, sed illa, quia maximè ex vitriolo veneris ortum habent, & ideò non sunt nostri instituti, hîc relinquimus, sufficere putantes, si de illo vitrioli usu quædam adjecerimus, quem in acidulis exhibet, dum harum basin plerumq; constituit.

XXXV.

Fiunt autem *Acidule Naturales* (docente *Excell. Dn. D. Ettmüllero p. m. in Chemia Rational. ac Experimental. Curios.*

Lib. I. cap. 11.) quando aqua, quæ cryptas & meatus terræ transit, imprægnatur à ♀u quodam Θ ino, sive uti *Paracelsus* & *Helmontius* loqui amant, à ♀u acido esurino sulphuris embryonati, imprægnata namq; si attingit venas metallicas inprimis ferreas, arrodit illas, & earum partes vitriolicas extrahit ac secum rapit, unde apparet acida seu parum amaricans; si verò dicta ∇ a imprægnata à spiritu sulphuris acido attingit venas ♀ eas, illas etiam arrodit, & earum vitriolum extrahit ac absorbet, sed hujus sapor maximè nauseosus existit. Nonnunquam etiam acidulæ profluunt, si aqua illa terram permeans attingit jam in substantiâ præsens & perfectum, id est, jam à fumo sulphuris acido ex ♂tis minerâ prolicitum & concretum ♂tis vitriolum, idemq; solvit & secum abripit. Patet inde ultrò acidularum usus, nam ratione spiritus acidi sulphurei sunt naturæ penetrantis, incisivæ, & hinc maximè diuretici; ratione venæ ♂tis corrosivæ vim habent salia sylvestria in corpore humano oberrantia acida, austera, aut alio modo nociva corrigendi, inq; primis viis stabulantia absorbendi, inprimis in hypochondriacis, scorbuticis, & similibus affectibus. Nam simulatq; potantur acidulæ, accurrunt ad terrestrem venam ♂tialem in acidulis existentem Θ ia vitiosa corporis, quæ cum eâ se unientia absorbentur, & per alvum, nigricantia propter ∇ tatum ♂tiale cum salibus sylvestribus, secernuntur. Porro acidularum aciditas venas mesenterii penetrat, omnes meatus referat, abstergit, & corpus universum mundificat, hinc illæ in Morbis Chronicis conducunt, uti in Scorbuto, malo Hypochondriaco, Ictero nigro, in quibus affectibus ad acidulas tanquam ad sacram Anchoram confugiendum esse vult *Excell. Dn. D. Ettmiller. loc. paulò antè citato*, inprimis si in loco originis, debito modo,

modo, & ab iis potentur, qui nec in phthisin proni sunt, nec de laxâ ventriculi debilitate conquerruntur.

XXXVI.

Jam sicuti Vitriolum Martis inservit Acidulis Naturalibus, ita etiam suam quasi suggerit essentiam Acidulis Artificialibus, quæ licet diversimodè parentur, ferè tamen utrobiq; vitriolum martis nativum intrâ suam compositionem recipiunt. Usitatiores modi, ab ante citato Cl. Ettmüllero etiam approbati, sunt sequentes. Nempe enim vel extinguitur ♂ ignitus pro extrahendo ejus vitriolo acidum saporem fundente in Vino Rhenano & propinatur. Vel limatura ♂tis miscetur cum +to, aut hydromelite, addito parum vitrioli, dein diluitur cum f. q. ∇æ, & exhibetur in Morbis Chronicis. Elegantiores tamen meritò censentur illæ, quæ parantur cum phlegmate vitrioli acidulo, limaturæ martis affuso, aut ex vitrioli Martis crystallis in phlegmate proprio ac vino dissolutis. Adhæc sunt Medici, qui ex Clyffo † ii sulphureo à Schrödero Pharmacop. Med. Chym. Lib. III. c. XVIII. de † io §. 20. pag. m. 431. descripto, acidulas Artificiales parant hunc in modum: Accipiunt nempe phlegma vitrioli & commiscent cum Clyffo hoc sulphureo, ex anaticâ parte † ii electi, † is nitri puri, & sulphuris puri parato, quæ mixtura acidularum naturalium vice usurpata habet vim alvum & urinam pellendi, & si in fervore totius massæ sanguineæ, uti in febb. malignis, cum sero lactis usurpetur, vel julapiis aut potui ordinario addatur, vim refrigerandi; vid. Cl. Frid. Hofmann. in Cl. Schröd. §. 182. pag. m. 318. Rolfincius insuper Dissert. Chem. VI. cap. VII. alias recenset acidulas martiales, parandas vel ex ∇ fontan. † jß. & TRæ ♂. ʒij. per repetitam transvasationē exactè mixtis, vel ex ∇ fontan. Mens. j. & spir. vitrol. mart. q. s. ut acidulus acquiratur sapor.

XXXVII. Ne-

XXXVII.

Neq; silentio hîc prætereundæ sunt *Thermæ* seu ∇ æ hoc σ vitriolo imprægnatæ; sed cùm pauca dentur, quæ non etiam ex aliis mineralibus sint compositæ, in genere de *Thermis* sciendum est, illas gigni, si ∇ vel in superficie terræ fluviorum cæterorum more cursum obtinens, vel sub terrâ repens, accedat vel ad mineram alicujus metalli, vel ad jam perfectum metallum vel ad eorundem partes minerales, ut alumen, nitrum, sulphur & ipsum vitriolum, & vel ex attritu particulas mineræ & metalli, vel ex solutione mineralium dictorum portiones secum devehat. Jam verò nos speciatim juvabit esse occupatos circa illas, quæ potissimum de vitriolo ac ipso σ tis metallo participant. Et tales quidem passim dantur in *Terrarum* orbe: sic fluvius ille *Alba*, ut & *Lauteria*, nec non *Blaw* dictus fluvius in *Sueviâ*, singuli ad exortum suum meræ sunt ∇ æ vitriolicæ. His accedunt amnes illi ferrei, qualis datur in palatinatu *Heidelbergen*si proximè ad vicum *Erlenbach* in prato quopiam cursitans; item *Ombach* ad *Sulzmuthum* in *Valle S. Georgii*; item *Fons Novus* (*Neubrunn*) dictus in *Sylvâ Nigrâ* (*Schwarzwald*) item *Balneum Neapolitanum* *Balneum de Ferris* dictum; item *Balnenm Bertringorum*, *Caldanellæ*, *Caldenarum*, *Balneum de Avione*, de *Grotâ*, *Cruciatorum*, item *Balneum de Villâ*, *Balneum Reginæ*, *Balneum de Aquis* &c. *Thermæ* hæ omnes effervescentiam suam à validâ & violentâ partium metallicarum vel mineralium per σ us ∇ æ alluentis latentes factâ solutione concipiunt, & eandem, quam à minerâ, minerali, vel metallo suo habent, virtutem exercent: adstringunt scil. & aperiunt, exsiccant, obstructions tollunt, ventriculi tonum restaurant, detergunt, & omnia, quæ ipsa mi-

nera, metalla & mineralia, quorum portiones secum vehunt, faciunt, operantur pariter.

XXXIII.

Hinc si deficiunt in Regione aliquâ Thermæ & aquæ hæ minerales & metallicæ naturales, possunt substitui *Artificiales*, imprimis externè pro balneis usurpandæ; sic pro Thermis vitriolicis naturalibus possunt arte confici aliquæ ex aquâ simplici cum vitriolo martis vel nativo vel artificiali soluto commixtâ; loco illarum, quæ ipsas martis metalli partes continent, parare licet alias, limaturæ martis portiones subtilissimas aquæ simplici calidæ inspergendo aut bacillos martis candefactos in aquâ calidâ simplici extinguendo & similiter.

XXXIX.

Obvenit jam *Calcinatio Martis humida Vaporosa*, per quam iterum fieri potest *Crocus* alius martis aperitivus, uti docet *Schröder. Lib. III. p. m. 371.*, hunc in modum: Laminæ Martis supra aquam fortem in Cucurbitâ clausâ suspenduntur, cucurbitaque in arenam calidam collocatur, & sic vi vaporum acidorum laminis paulatim adhæret *Crocus* pede leporino abstergendus. Posset hoc meo iudicio etiam fieri in destillatione sulphuris per campanam, si scil. martis laminæ suspenderentur in cavitatem campanæ, ut fumus sulphuris acidus eas attingere & arrodere sicq; crocum prolicere posset.

XL.

Per *Calcinationem tandem Illinitivam* varia iterum *Crocorum* Martis parantur genera, quæ inter mihi primùm obvenit *Crocus* martis saccharinus albus *Rolfincii*, quem in *Diss. suâ Chymic. VIta cap. X.* ita descriptum lego: R. Laminas Martis latas & amplas, obline cum spiritu sulphuris vel vitrioli bis, ter, quaterve, & in calore leni sen-

sim

sinefflorescet Crocus albicans, qui dulce nonnihil sapit, hunc siccum collige & dosi gr. ij. aut trium in liquore conveniente Epaticis & Spleneticis, quin & virginibus inprimis cachexiâ laborantibus, propina. Huic accedit Crocus Martis Aperitivus cum salibus *Doctris Michaëlis*, qui fit aspergendo martis laminas cum sale aperitivo quocunq;, v. g. sale absynthii, arthemisiæ, fœniculi &c. in aquâ soluto, donec Crocus appareat abstergendus & siccandus: idem negocium facilius succedit, si limatura ♂ recipiatur fina, & dictis salibus solutis conspergatur, donec in Crocum vertatur. Recens quidem Auctor *Joh. Franciscus Viganî in Medull. Chymicæ* experimentis egregiis auctâ pag. m. 54. ope illinitionis Crocum suum parat adstringentem; nempe enim laminam ferri ungit cum Ol. Caryophyllorum destillato, & laminam dictam ponit in cellâ vinariâ supra discum vitreum, usque dum crocus appareat, qui rite collectus conservatur ad usum & operatio hæc repetitur ad libitum. Huc pertinent illi quoque ♂tis Croci, qui illinitione spiritus aluminis, Θ is *ci, nitri, & aquæfortis parantur, quos tamen nonnisi extrinsecus in exsiccandis vulneribus & ulceribus humidis ac hæmorrhagiis sistendis adhiberi volunt *Schröderus & Hofmannus.*

XLI.

Jam verò cum mentio sæpius in præcedentibus à nobis facta sit Crocorum ♂ adstringentium & aperitivorum, nunc inquirere è re erit, à quonam principio diversitas effectus dependeat? Sciendum igitur est *Crocorum Martis Adstringentium* vim ex eo profluere, quòd martis sulphur præ sale ejus vitriolato exaltetur, hoc autem potissimum fit, si Θ istud quàm maximam partem sive per validam calcinationem sive similem modum in au-

ras abigatur, sic enim sulphur hoc fixius & purius in Crocis talibus sub terræ subtilioris facie apparens, & reverà portiones sibi admixtas terreas complures habens, à Θ e suo vitriolato, aliàs vi aperitivâ gaudente, liberatum, potest adstringens evadere, dum partim ex suâ propriâ naturâ partim ob terrestreitatem omnes humores nimis mobiles aut acidos absorbet, viscerum aut vasorum fibras constringit, simulq; malis plurimis exinde provenientius medetur. Externè verò magno cum usu hi croci usurpantur in Dysenteriâ, si cum granis aliquot vitrioli martis Theriacæ Andromachi vetustæ commisceantur, & super alutam extensa umbilico imponantur. Contrâ *Crocorum Martis Aperientium* efficacia videtur consistere in exaltatione salis martis vitriolati, nempe si hoc debito modo sit prolicitum, ita ut tam sulphur quàm terram antecellat, mecum consentientibus *Excellentissimis & fide dignissimis Viris Cl. Zwelfero in Animadvers. ad Pharmac. August. pag. 459. Dn. D. Wedelio Pharmac. in A.F.R. pag. m.115. th.6. & hujus Disputationis Nobil. Dn. D. Preside in Colleg. sui Chymici Privat. Sect. II. præc. 83.* Ceterùm croci dicti aperitivi potissimùm aperiunt, dum obstructiones viscerum, viarum, vasorum & meatuum, blandâ suâ aciditate humores viscidos lentos & tenaces incidendo & attenuando, tollunt; nihilominus certo respectu quandoq; etiam adstringunt, dum e.g. bilis salinæ volatilis acris aut aliorum humorum consimilium motum ac effervescentiam cohibent. Intereâ quoniam Aperitivi tum sulphurati tum vitriolati martis croci rictus nidorosos pariunt, & nauseam nonnunquam in ventriculo concitant, dudum hisce incommodis prævisum est à Viris Clarissimis, *Quercetano, Hartmanno, Rolfincio*, & aliis eorum sequutoribus, dum Crocos hosce non
solos

solos sed cum stomachicis & aromaticis propinant; hinc laudati Viri Pulverem suum Cachecticum parant ex Croci martis aperitivi ℥ij. Fecul. ari ℥iij. Cinamom. acutiss. ℥β. fol. Ori n. iij. Sacchari Canar. q. s. cujus dosis ℥β. *Excellentiss.* verò *Wedelius* pulverem suum cachecticum conficit ex croco martis Aperitivo vulgari, Radic. ari, & Ol. Cinamomi, quem moderni maximè sequuntur.

XLII.

Operationi ante propositæ, Calcinationi scil. Illinitivæ, proximè accedit *Præparatio Martis IV. Salificatio seu Crystallisatio*, quæ rursus variis perfici solet modis: *N. de le Febure* in *seinem Chymischen Kleinod* pag. m. 612. ☉ martis crystallinum subdulce ita parat, recipit Limaturam chalybis, aspergit ei ☩tum destillatum acerrimum, usq; dum sub formâ pollinis appareat, dein in arenâ calidâ exsiccat, exsiccatam in porphyrite terit, tritam iterum cum aceto humectat, & hoc repetit tamdiu, donec sal martis dulce sapore cognoscatur, tum pulverem indit Cucurbitæ & affundit phlegmatis ☩ti tantum, ut ad digitos aliquot superemineat, postea committit arenæ, ut coquatur; evaporato nonnihil phlegmate aliud recens phlegma calidum pro meliori extractione affundit, hocq; si ☉e satis imprægnatumprehenderit, frige factum filtrat, filtratū per MB. abstrahit ad dimidiæ partis remanentiam, quam in Cucurbitâ frigori expositam in crystallos abire permittit, his exsiccatis affundit spiritum vini & Balneo Vaporis per 7. dies committit, quo factō spiritum vini abstrahit, ut in fundo vasis remaneat sal martis elegantissimum crystallinum, incidendo aperire obstructions varias potentissimum, si à gr. iv. ad xx. in juscūlo, decoctis, & aliis cum morbo convenientibus ☐is & vehiculis usurpetur. *Idem Autor loc. cit. pag. m. 616.* conficit etiam

Cry-

Cryſtallos Martis rubros, dum immittit Cucurbitæ arenæ impositæ bacillum ferreum pondere ℥vj. cui affundit aquæfortis ex vitriolo & Nitro paratæ, cumq; nitri sicci ℥iij. denuò commixtæ ℥j., dein subjicit \triangle em lentum, ut dissolutio succedat facilior, cum quâ obveniens effervescentia si paulatim remiserit, successivè affundit \ddagger ti accerrimi calidi ℥β., & quod in fundo subsedit semper agitat, dissolutumq; per dies tres in MB. digerit, ut rubedinem induat, quâ visâ per chartam filtrat & tertiam partem menstrui in MB. abstrahit, reliquumq; loco frigido committit, donec cryſtalli proveniant rubri & pellucidi, lento calore exsiccandi, qui à gr. vj. ad xx. vel xxx. pro scopo aperiendi in decoctis aut aliis vehiculis propinari possunt. *Schröderus Lib. III. pag. m. 376.* sal martis subdulce parat affundendo calci seu croco martis per Aquam Regiam facto ∇ am calidam, dein imprægnatam filtrando & coagulando, vel penitus inspissando, reponendoque in locum frigidum ad cryſtallifandum. Et hunc in modum ex pluribus martis crocis, scoriis, essentiis & tincturis, vel affusione aquæ calidæ, vel inspissatione, & coagulatione, vel abstractione phlegmatis nimii, sal martis potest elici & cryſtallifari. Hi verò cryſtalli, dum aciditate suâ gratâ sanguinis æstum, imprimis à bile nimis volatili acri ortum compescunt, in febribus, item ob virtutem quam habent incidendi & aperiendi, in obstructionibus variis, cum liquoribus convenientibus dissoluti loco acidularum Naturalium usurpantur, vel cum aliis scopo Medici inservientibus medicamentis miscentur.

XLIII.

Salificationi ordine succedit *Quinta Martis præparatio*, quæ dicitur *Volatilisatio*, & peragitur potissimùm per

per *Destillationem*. Per hanc ergo producitur I. *Aqua Martis*, quæ secundum *Schröder. loc. paulò antè cit. p. m. 372.* fit, Limaturam Martis exponendo aëri humido in cellâ aliquandiu, & destillando ex retortâ, ubi acquiritur aqua martis sal paucum redolens. Cujus Processus ratio consistit in eo, quod aër humidus ☉ osus limaturam aliquo modo rodendo solvat, quæ soluta deinceps ignis vi liquorem aquæ similem de sese prodit, ad partes obstructas maximè proficuum. II. *Spiritus Martis*, qui fit mineram martis destillando per retortam, & copiosus producitur, si minera abundet vitriolo martis nativo, nam in hoc tota existit ☿ hujus essentia, cujus ope etiam cum spiritu vitrioli martis fermè paria facit. III. *Oleum Martiale album*, seu uti rectè monet *Frid. Hofmann. in Clav. pag. m. 227.* ☿ Eis ☿ tialis, qui paratur ☿ tem solvendo in ☿ u falis communis, solutumque destillando per retortam; vel spiritum falis Limaturæ ☿ tis infusum & aliquot dies leni calori expositum colando, colatum coagulando, & demum per retortam terream destillando, ut spiritus prodeat caloris aurei subflavus; vel secundum *Zwelffer. Mantiss. Spagy. Part. I. cap. 3. pag. m. 340.* commiscendo Limaturæ ☿ tis puri ℥ iij. cum falis gemmæ ℥ ij, mixta immittendo retortæ vitreatæ loricatæ, & in igne aperto per gradus destillando ad spiritus & olei expulsionem, quæ externè podagram leniunt, fistulas & cancrum sanant, internè verò Hydropi medentur. IV. *Oleum Martiale rubrum*, quod paratur, si solutio ☿ tis cum sale communi facta imprægnatur cum cremore tartari, vel cum tartaro crudo albissimo, & igne fortissimo ex Cucurbitâ vitreâ humili arenæ vel aquæ impostâ destillatur, ubi varii videntur colores instar caudæ pavonis, extillatq; primò liquor, igne dein adhuc fortiori

F

oleum

oleum grave cum crystallis, qui per deliq. solvendi & li-
 quori comiscendi: Hoc oleū leniter adstringit & roborat,
 unde in Dysenteriâ & aliis humorum, in primis sanguinis,
 fluxibus maximè præstat, si à gutt. iij. iiij. aut vj. in vehi-
 culo congruo adhibeatur; Liqueor verò acidulus obstru-
 ctionibus viscerum & vasorum optimè medetur, & in fe-
 bribus non sine fructu propinari potest. *V. Oleum Martis*
ex Croco Martis per reverberationem factò talem in mo-
 dum prolicitur: ꝛ. Crocum ꝛ tis per reverberat: factum,
 eidem affunde ꝛ us vitrioli Philosoph. q. f., digere & extra-
 he aliquoties recenti ꝛ u rubedinem, additâ ∇æ fontanæ
 f. q., tinctos liquores abstrahere ad mellaginem, hanc ex
 Cucurbita non nimis altâ ꝛ a, & acquies flores, qui aëri
 humido expositi in liquorem aureum solvuntur, hicq;
 liquor vocatur martis oleum, & vel per se à gutt. j.
 vel ij. ad iij. vel cum arcano tartari mixtus ad gutt. v. x.
 xx. &c. cum appropriato vehiculo in tono viscerum læ-
 so, vomitu, dysenteriâ, & aliis alvi, feminis, & urinæ fluxi-
 bus, item in Hæmorrhagiis variis tanquam summum
 obstructivum cum successu adhibetur. Et hunc in mo-
 dum iterum ex aliis martis floribus ritè paratis confici
 poterit oleum, si vel per se aëri humido committantur ut
 fluant, vel cum menstruo conveniente solvantur. Di-
 ctorum autem Oleorum ratio consistit in aliquali martis
 solutione, quæ fit additione salis alicujus corrodentis,
 quod tum salinas tum sulphureas martis portiones me-
 tallicas secum in sublime rapit, & aquæ paucae in exci-
 pulo contentæ immergendo commiscet.

XLIV.

Volatilisationi & Destillationi substituimus Vitam
Martis Preparationem, quæ est *Extractio*. Per hanc fiunt
 potissimum ꝛ tis TRæ & Essentiæ, & quidem I. TRæ

ꝛ tis

Œtis adstringens, quæ secundum Cl. Zwelffer. Append. in Animadvers. in Pharmacop. August. p. m. 60. § 61. & N. de Le Febure loc. cit. p. m. 613. paratur, limaturæ Œtis inspergendo ♀ is, hunc iterum abstrahendo, abstractum, si saporis sit acidiusculi, reaffundendo, si non, novum addendo, & hoc ter vel tam diu repetendo, donec ♂ in rubrum transferit Crocum, cui in porphyrite lævigato & CCtæ indito ♀ affunditur ad eminentiam 4. digitorum, arenæ committitur pro extrahendâ Tincturâ rubrâ, quâ effusâ residuo novum affunditur menstruum toties, quousq; colorem rubicundum induit, tandem menstrua colorata commixta & filtrata committuntur MBeo, & ♀ is abstrahitur ad consistentiam syrapi, residuo spiritus vini affunditur ad eminentiam 3. digitorum, ut calore arenæ extrahatur TRa, quâ filtratâ ejusdem pars tertia abstrahitur, & sic remanet TRa densior rubicunda Œtis adstringens, quæ ad gutt. iv. ad xv. & xx. in decocto Plantaginis aut aliis adstringentibus exhibita in fluxibus alvi, feminis, & urinæ, dysenteriâ, diarrhæâ, fluore mulierum rubro & albo, hæmorrhagiis narium, uteri, hæmorrhoidum, & similibus prodest. II. Tinctura Martis Aperitiva, quam parat ante citatus Febure l. alleg. p. m. 614. vitriolum martis cum ♀ u vitrioli & ∇â pluviali factum & pulverisatum commiscendo cum anaticâ parte Θ tartari Sennerti, in mortario ferreo contusi, (ubi statim sal hoc sulphur mortarii sub rubedine florum Croci extraxisse observatur,) commixta agitando, & si in formâ pollinis conspiciantur, in aërem humidum, ut fluant, reponendo; liquorem demum per deliquium inde profluentem colligendo, veluti aperitivum & in obstructionibus & morbis a tartaro oriundis, quem solvit, maximè proficuum, si à gutt. vj. ad xv. in jusculis aut decoctioni-

bus aperitivis fumatur. Enimverò quoniam hic liquor crudus adhuc existit, alio ulterius progredi licet modo: nempe materia illa aëri exposita & fluens abstrahitur ad consumptionem humoris ab aëre profecti, cujus pondus restituitur per ♀ is tantundem, dein digeritur, & iterum dictus spiritus abstrahitur ad consistentiam syrupi, cui affunditur spiritus vini tartarificatus ad eminentiam 4. digitorum, iterum digeritur & menstruum coloratum frige factum filtratur, à quo dimidia pars leni calore vel evaporatur vel abstrahitur, restante TRâ ♂tis aperitivâ, in obstructionibus à tartaro ortis, & mucilagibus viscerum & ventriculi, quas blandè solvit, maximè utili, si à guttis v. ad xx. aut xxx. in liquoribus convenientibus exhibeatur. Cum hâc TRâ fermè coincidit III. *Tinctura Martis Aperiens tartarificata Rolfincii*, quæ paratur limaturæ martis & tartari crudi ana coquendo cum s. q. ∇æ fontan. puriss. in lebetè ferreo, per 6. vel 7. horas bacillo ligneo nonnihil agitando, liquorem tinctum sensim decantando, subsidenti verò tartaro reaffundendo ∇am, coctionemq; & affusionem tamdiu continuando, donec aqua affusa non amplius coloretur. Liquor verò coloratus omnis ad medietatem usq; exhalare permittitur, cujus insignis vis est aperiendi. Item IV. ejusdem *Rolfincii* TRa ex Vitriolo Martis ope terræ foliatæ tartari facta, quæ ita se habet: Vitrioli martis non calcinati pulverisati & terræ foliatæ tartari partes æquales reponantur in cellam frigidam & humidam per dies 3, ubi aliquo modo mistura fluida redditur, cui affundatur spiritus vini, quo affuso statim exurgit TRa elegantissima, quæ à gtt. xx. & xxx. in jusculeo vel vino sumpta in obstructionibus viscerum magnarum est virium. Item V. illa *Zwelfferi*, sub titulo *Tinctura Martis veræ, Mantiss. Spagy. Part. I. cap. III.*

cap. III. pag. 337. descripta, quæ paratur, si accipiantur Au-
 thoris ☉ essentialis vini, è solo vino l. a. nullâ prorsus re
 peregrinâ adjectâ parati, (quod sal plerisq; interpretibus
 est ipsa terra foliata tartari) ℥vj, liquentur in vitro super
 cineres calidos, vel in patellâ ferreâ igne blando substra-
 to, dein immergantur ☽li ☿tis legitimè parati ℥iij. vel
 ℥iiii. Facta mixtura statim ab igne removeatur, & frige-
 facta contundatur protinus, relinquaturq; nonnihil ex-
 pansa in patellâ vitreâ aliquot dierum spatio aprico ex-
 posita, ut efflorescat & rubicundissima fiat, è quâ Mixtu-
 râ postmodum alembico vitreo immisâ cum spiritu vi-
 ni Cinamomifato vel solâ Cinamomi aquâ spirituosâ in-
 tra calorem blandissimum tinctura extrahatur rubicun-
 dissima sanguinis instar, quæ per filtrum à sedimentis
 suis secernenda, efficax est in obstructionibus Hypo-
 chondriacis, Mesenterii, Pancreatis, Mensium, confor-
 tat hepar cum reliquis visceribus naturalibus, morboque
 Virgineo & Cachexiæ medetur. Dosis à ℥j. ad ℥ij. & ℥iij.
 extendi potest, & in jusculis, vino aut vehiculis naturæ
 & morbo gratis propinari. His succedit VI. *Essentia*
Martis Aperitiva Zwelfferi, quam conficit, Limaturæ
 ☿tis nullâ re peregrinâ permixtæ ℥iiii. circiter aut ℥vj., vi-
 tro amplo immisâ, affundendo guttatim spiritus nitri
 optimi ℥iij. spiritus vitrioli rectificati ℥ij., spatulâ ferreâ
 materiam sæpius in fundo commovendo, ne nimium
 indurescat & vitrum rumpatur, spiritibus dein omnibus
 instillatis, diluendo massam, antequam nimis compacta
 fiat, cum phlegmatis vitrioli sulphurei ℥x. vel spiritus
 ☽is *ci acidi tantundem; sic efficietur *Essentia Rubi-*
cunda internè in obstructionibus fermè omnibus à quâ-
 cunque causâ ortis maximè idonea, externè tumoribus
 nec non coagulis durissimis emolliendis & resolvendis

efficacissima. Cum hâc convenit VII. *Tinctura* illa
Manna Martis dicta, quæ fit limaturæ ζ tis affundendo
 spiritum martis alcalisatum, coloratum filtrando, & ad
 mellaginem abstrahendo. Huc VIII. pertinent illæ et-
 iam Martis *Tincturæ* & *Essentia*, quæ fiunt ferrum lima-
 tum vel laminas martis candefactas extinguendo cum
 aceto destillato Vini acerrimo aliquoties, tum dein es-
 sentiâ martis imprægnatum filtratum infundendo CCtæ,
 abstrahendo ad latitudinem trium digitorum, remanen-
 tiæ verò affundendo spiritum vini s. q. pro extrahendâ
 Essentiâ ζ tis, iterum spiritum vini tinctum filtrando,
 filtratumq; in Balneo abstrahendo, usque ad syrapi liqui-
 dioris consistentiam. *Joh. Fr. Viganî in Medullâ Chym. p. m.*
54. limaturam martis in crucibulo detinet magno Δ e,
 donec candescat, urinâ recenti extinguit, & per 24. horas
 per retortam destillat, ubi rubra & spissa prodit TRa,
 cum qua Luna tingitur colore aureo. Huic classi an-
 numerari possunt Infusa & vina chalybeata, quæ paran-
 tur, dum laminæ martis candefactæ aliquoties extin-
 guuntur in vino Malvatico, vel uti *Schröderus Lib. III. pag.*
m. 375. tradit, limatura ζ tis cum \ddagger ti destillati æquali
 parte, e. g. ana lbj. , coquitur in sartagine ferreâ leni igne,
 semper agitando, donec \ddagger tum absumptum sit, hocque
 aliquoties repetitur, & sicca limatura dein infunditur
 in Vini Malvatici lb. iij. lb. v. aut lb. vj. digeritur per 14. dies
 atque interea subinde agitur, liquor postea effundi-
 tur & ad usum servatur, quem obtinet proficuum in
 obstructionibus splenis tollendis & mensuris provo-
 candis ab zss. ad zj. adhibitus. Hodie etiam simplicissi-
 mo modo vina chalybeata redduntur, factâ solâ limatur.
 ζ in Vino Rhenano aut alio infusione. X. Sequuntur
 Aq. Chalybeatæ, quæ fiunt vel martem ignitum in aquâ
 destil-

destillatâ aperiente, uti Aquâ Endiviæ, Cichorii, Fumariæ &c. vel in aquâ hordei vel cerevisiâ aliquoties extinguendo, & tales aperiunt, detergunt, humores crassos tam in splene quàm in venis mesaraicis adustos incidunt, & si in majori dosi fumantur, per alvum leniter evacuant, nonnunquam etiam vomitum cient.

XLV.

Sed uti ex Marte crudo parantur Tincturæ & Essentiæ, ita etiam tales ex Croco, CrySTALLIS, scoriis cæruleis, floribus tum martis crudi tum croci martis cum *co^o.atis, calce denique & Croco Martis calcinato confici possunt. Et quidem ex Croco, vel per Aquam fortem vel per Reverberationem vel per Cæmentationem cum sulphure facta, affundendo ei vel ^oum vini vulgarem vel ^oum vitrioli philosoph. vel acetum destillatum, per aliquot dies digerendo, donec affusus liquor rubescat, coloratum filtrando vel decantando & ad oleositatem abstrahendo; Ex CrySTALLIS, illos ex limaturâ martis ope spiritus vitrioli factos in Crocum calcinando, tincturamq; affusione aceti extrahendo & acetum nonnihil abstrahendo; Ex Scoriis cæruleis, illis pulverisatis aut per 24. horas calcinatis affundendo acetum acerrimum, vel spiritum vini, & ita extrahendo mediante digestionem tincturam rubram, extractam filtrando & abstrahendo, restantemque massam aliquoties aquâ pluviali edulcorando, & in formam pulveris (in cellâ tamen humidâ facilè liquabilis) siccando, qui pulvis pariter, uti tinctura, vim habere sistendi omnes fluxus creditur; Ex floribus salis *ci^o tialibus, illos cum spiritu vini solvendo & digestionem aliquandiu committendo, quò pertinet tinctura illa *Zwelffero sedativum Archæi* ex sulphure ^oato ^otiali dicta, quam in *Mantiss. Spagy. Part. I. cap. III. pag. m. 339.* descri-
ptam.

ptam invenies; Ex Floribus Croci Martis per reverber. facti cum ☉e *co $\hat{=}$ atis & edulcoratis, affundendo iis spiritum vini, qui post sufficientem extractionem aliquatenus abstrahendus; Ex calce ♂tis, id est illo residuo, à quo *cum sexies vel pluries $\hat{=}$ atum sit, illud extrahendo cum Spiritu vini, postmodum etiam decantando & aliquatenus abstrahendo; Ex Croco denique calcinato, irrorando illum cum spiritu vitrioli, digestioniq; arenæ committendo, donec $\hat{=}$ us exsiccatum sit, pulverem dein aquâ fontanâ in arenâ calidâ per dies 3. macerando, filtrando, filtraturam inspissando & cum $\hat{=}$ u vini TRam extrahendo. Dantur verò adhuc aliæ martis TRæ & Essentia, quas pariter recensere è re erit: Ita *Cl. Timæus* Essentiam suam Hypochondriacam parat, recipiendo Limat. martis subtiliss. cum spiritu vitrioli s. q. irrorat. ℥ij. & postquam in vase vitreo per triduum steterit, affundendo Vini albi generosi ℥ij. dein in digestionem reponendo per 7. dies, agitando quotidie aliquoties, demum Colaturæ infundendo Trochisc. de Capparibus ʒvj. Rhabarb. ʒβ. Spec. Diarrhod. Abbat. ʒij. Diatrion. Santal. ʒj. Aromatic. rosat. ʒijβ. Gremor. tartari ʒij. Fœcul. Bryon. Aron. āā. ʒij. ☉is fraxini, Cichor. Absynth. āā. ʒj. Croci orient. ʒj. mixta tandem iterum digerendo in MB. per triduum, hinc colando, colaturam abstrahendo ad medietatem, & ad usum asservando, cujus dosis est à ʒβ. ad ʒβ. in juscule Carnium vel alio liquore conveniente. *Zwelfferus* Essentiam Martis Corallinam conficit, dum Magisterii solubilis Corallor. rubr. ver. ʒj. solvit in ∇ æ Cinamom. opt. ʒijβ. solutioni addit Essentia ♂tis ʒij. & miscet pro Essentiâ Hepaticâ, deobstruente, quæ vices TRæ ♂tis & Coralliorum re & nomine suppleat. Vid. *Append. ad Animadvers. pag. m. 58. & 59.* Adest etiam
Essen-

Essentia ♂tis dulcis liquida & in formâ consistenti *D. Dra-*
witzi à Cl. Mollenbroccio in Tr. de Varis cap. 13. p. m. 119. ita de-
 scripta: ℞. Limatur. ♂tis ∇â clara purificat. q.s., super-
 funde succum pomorum borsdorffianorum, pone in
 locum calidum per aliquot dies, sæpius rutabulo agita,
 post per linteum exprime, ac in loco calido digere ad
 consistentiam, tunc est essentia martis dulcis in formâ
 consistenti, vel potest Extractum Martis dulce nominari:
 Huic si superfundas spiritum vini, vel in affectu Scorbu-
 tico spiritum cochleariæ, ac iterum digeras & firtres, ha-
 bebis Essentiam Martis dulcem liquidam. Dosis est à gtt.
 xx. ad xxx. potestq; exhiberi in convenienti vehiculo, ce-
 revisiâ vino vel ∇â aliquâ antiscorbutica. Et hunc in mo-
 dum parari quoq; potest TRa martis Cydoniata, lima-
 turæ martis purificatæ ℥j. affundendo succi cydonior.
 express. ℥vj. vel ℥viij, mixta digerendo per aliquot dies,
 donec dimidia vel tertia liquoris pars sit evaporata, & re-
 siduus succus sapore suo sufficientem extractionem fa-
 ctam esse testetur, tunc filtrationem instituendo, & addito
 spiritu vini simplici vel anisato, vel pro malo scorbutico
 spir. cochleariæ, digestionem iterum moliendo. Item
 alia cum succo acetosæ vel acetosellæ, qualis ex *Mynsich-*
to describitur à Rolfincio Diss. sæpius cit. cap. XIX. & ita para-
 tur: ℞. Succi Oxalid. express. depurat. ℥iij. Pulp. Tama-
 rindor. à filamentis & nucleis separat. ℥viij, agitata in va-
 se terreo pistillo ligneo digeruntur vel coquuntur, & per
 pannum trajiciuntur, liquoris per colati & chalybis lima-
 ti recipitur sufficiens quantitas in leni digestionem TRa ex-
 trahitur, & exhalatione ad quartam partem institutâ ∇ eisq;
 quibusdam partibus exhaustis, saturatior facta servatur
 ad usum. Adhæc *Excell. Dn. D. Michaël.* TRam quandam
 ♂tis cum ☿io seq. modo concinnare docuit. ℞. Vitrioli

☿tis & ☿ ii q. p. calcinentur abstracto in retorta simul
 spiritu ad rubedinem, post superfundatur spiritus vini
 vel hujus loco \ominus us Cochleariæ, digeratur & filtretur,
 tunc parata est TRa ☿tis & ☿ ii. *Cl. Ludovici* aliam pro-
 ponit Martis TRam seu Essentiam, quæ producitur ex
 vitrioli martis cum \ominus u vitrioli facti, & tartari depurati seu
 acidi tartar. ̄ iiij. in ∇ æ simpl. ̄ iiij. coctis, ac sensim inter
 agitandum ad mellis consistentiam exhalatis, remanen-
 tia spissa spiritus vini communis ̄ iiij. digeritur, solvitur
 & filtratur, hicq; liquor filtratus & saturatus, factâ faltem
 exiguâ abstractione aut evaporatione usui reservatur.
Zwelfferus insuper aliam habet Tincturam ex Croco suo
 cachectico, supra in Thef. XXIX. tradito, parabilem, si illi
 affundatur \ominus us ♀is ad supereminentiam trium vel 4.
 digitorum transversorum, hinc in calore leni digestio in-
 stituatur, quousq; spiritus affusus imbuatur rubicundo
 colore, qui decantandus ac alius spiritus superaffunden-
 dus, idq; toties repetendum, donec spiritus non amplius
 rubedine tingatur. Postea tincti spiritus omnes in MB.
 ad oleitatem abstrahantur, residuus verò liquor crassus
 cum spiritu vini summè rectificato extrahatur & rursus
 ad liquoris crassiusculi consistentiam destillatione redi-
 gatur, ipso pulvere cachectico præstantior juxta *Zwelffe-*
rum habendus. Plures qui desiderat Tincturas evolvat
Frid. Hofmanni Clarv. Schröder. Lib. III. cap. XI. p. m. 229. & seqq.

XLVI.

Circà Tincturas verò martiales hætenus recensitas
 in genere notandum, earum rationem formalem potissi-
 mum consistere in legitimâ sulphuris cum \ominus e vitriolico
 combinati extractione, quæ, ut visum, fit Limaturam,
 Crocos, Crystallos, Scorias, Regulum, item flores Mar-
 tis &c. vel in aëre humido per deliquium, vel cum spiri-

tu seu menſtruo aliquo acido, digerendo, coquendo, ſol-
vendo, ſolutis liquorem ſuperfuſum ad medietatem vel
evaporando vel abſtrahendo, abſtracti liquoris vicem
cum ſpiritu vini ſupplendo, iterum digerendo ad ſyrupi
liquidioris conſiſtentiam, qui ſub Tinctura vel rubrâ vel
flaveſcente, nonnunquam etiam nigricante apparens, in
vehiculis morbo idoneis guttatim ut plurimum præſcri-
bendus & adhibendus eſt.

XLVII.

Differunt intereâ ejusmodi *Tincturæ Martiales* ratio-
ne Virtutum, dum aliæ Adſtringentes, aliæ Aperientes
exiſtunt. Et adſtringentes quidem quod attinet, earum
vis tametſi à ſulphure & terrâ martis fixiori aliquatenus
proveniat, multum tamen debetur menſtruo addito,
ceu rectè *Zwelfferus* aliiq; moderni innuunt, quatenus il-
lud exiſtit acidum fixius & corroſivum, hujus enim ope
martis particulæ fixæ & ſtypticæ extrahuntur & ſe invi-
cem amplectuntur, atq; in corpore etiam validior fit ad-
ſtriſtio, in primis ſi vel alia adſtringentia TRis talibus ad-
miſceantur, vel pro uſu addantur. Aperientes contra
Tincturæ licet in Θ e vitriolaceo γ tis fundamentum ha-
bere videantur, efficaciam tamen magis activam pariter
ſuſcipiunt à menſtruo vel per ſe volatili, vel in præpara-
tione demum volatiliſato. Utræq; autem ab humorum
occurrentium diverſitate ſe quadantenus determinari
patiuntur.

XLIIIX.

Viſâ ſatis prolixè Præparatione martis ſextâ ad *Septi-
mam* progredimur, quæ eſto *Sublimatio*, & per hanc fi-
unt martis flores varii. Sic ſi *Limaturæ* martis & *ci ana
p. æqual. miſcueris, & mixta diligenter ex CCtâ in arenâ
ſublimaveris, relictis in fundo fæcibus, aſcendet *cum
purum aliquotâ martis portiunculâ imprægnatum, no-

mine florum *ci martialium veniens; si verò puriores adhuc velimus acquirere flores, recipitur hujus *ci ☿ti & ☿is communis fusi ana, mixta sublimantur denuò quinquies aut septies, (novum semper ☿em addendo,) in flores martiales egregios, qui à gr. iij. ad iiij. & ☿ß. in cruditate ventriculi & febribus cum vino absynthiaco vel decocto sassafras pro sudore ciendo per aliquot dies continuos propinati maximè profunt; vel uti *Job. Franc. Viganì loc. cit. p. m. 55.* tradit, per se in formà sternutatorii adhibiti in Hæmorrhagiâ narium medicamentum existunt tutissimum. Juxta *Zwelfferum Mantiss. Spagy. Part. I. p. m. 339.* possunt etiam simul flores hi *ci martiales produci, dum paratur spir. *ci acidus chalybeatus, nempe recipiendo *ci triti & rasuræ martis puræ ana ꝑij, mixta immittendo cucurbitæ vel vitreæ, vel terreæ vitreatæ luto obductæ, ac apposito capitello, præmissoque recipiente, Δe aperto primò leni, gradatim tamen aucto, donec spir. *ci ☿sus & urinosus prodeat; post augendo Δem ad fundi cucurbitæ excandescentiam & capitelli nigredinem, ubi ☿antur flores, cineritii partim ad capitellum usque, partim verò & quidem majori copiâ ad latera cucurbitæ hærentes; quos si flavos exoptemus, iidem cum massâ in fundo cucurbitæ in priori spir. destillatione relictâ commisceantur, facta mixtione massa exponatur aëri humido libero, ut eo imprægnetur; imprægnatæ parti uni addatur ☿is *ci recentis pars dimidia & probè mista cucurbitæ lutatæ indantur, mox capitello ac recipiente apposito juncturisq; undique clausis destillatio instituat, ubi confestim prodibit spir., quem sequentur flores flavedinis ☿reæ, tam capitello quàm lateribus CCtæ adhærentes, eximendi & à ☿ß. ad gr. xv. cum vehiculo congruo in obstructis hypochondriis & febr-

febribus putridis usurpandi. Sic etiam ex Crystallis mar-
tis parari possunt flores, si illi cum Aquaforti ☉ osâ facti
sublimentur cum *co, ubi assurgunt flores rubicundi,
qui ob relictam menstrui affusi Aquæfortis vim corrosi-
vam, ad quam quoque aliquid contribuit *cum, non-
nihil sunt edulcorandi & in Lienis Mesenteriiq; obstru-
ctionibus adhibendi. *Moses Charas Pharm. Regiæ Chymic.*
cap. LIV. flores martis parat, Croci martis cum sulphure
reverberati & ☉ is *ci pulverisati partes æquales, in CCtâ
vitreâ Balneo .∴æ commissâ superimposito capitello
diligenter luto obducto & △ e per gradus adhibito sub-
limando, ubi pars Croci & salis *ci sursum evectâ sub
specie florum flavorum apparet, qui triti & cum subsi-
dentiâ remixti iterum sublimandi, quod quinquies aut
sexies aut toties repetendum, quousq; Crocus martis ferè
totus cum *co in flores sursum elatus sit.

XLIX.

Florum autem omnium ratio consistit in sulphuris
subtilioris & volatilioris ☿tis salisq; ☉lacei tantillo cum
salinis volatilibus admixtis particulis, sub specie fumi,
sensim sensimq; calore remittente in floccos ab aëris frigi-
dioris ambitu condensari soliti, ritâ in altum propulsione
& elevatione, quam quidem *cum faciliat, dum sul-
phur à partibus terrestrioribus & salinis crudioribus libe-
rat, sicq; illi alas quasi tribuit. Hinc omnes fermè ☿tis
flores, tanquam partes corporis metallici subtiliores vo-
latiles & sulphureæ balsamicæ, atque cum ☉inis volati-
libus additis exaltatæ, omnia penetrant & penetrando
aperiunt, disjiciunt & dissolvunt, si vel per se vel cum
pulvere aliquo aut syrupo, aut conservâ aut electuario
aut ∇a convenienti commixtæ, vel in liquorem per de-
liquium, vel in Tincturam cum menstruo aliquo sulphu-
reo,

reo, quale spiritus vini existit, redactæ ægro propinentur, unde cum fructu adhibentur in omnibus fermè vaporum, viarum, meatuum, viscerum & intestinorum obstructionibus, ut & in Tussi, Asthmate & ulceribus putridis, magna cum ægrorum salute.

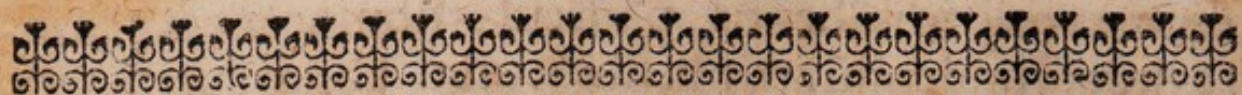
L.

Superest denique *Octava* ♂tis *Præparatio*, quæ *Liquatio* dicitur. Fit autem illa per se difficillimè, & non nisi summa △ is fusorii vi; facillimè verò cum aliis additis. Sic ♂tis cum magdaleonibus sulphuris in Crocum aperientem præparatio nil aliud est quàm vera ♂tis liquatio; sic ♂liquatur, si summitates clavorum ferreorum, quibus soleæ equorum firmantur, injiciantur crucibulo, & in Officina fabrorum fornaci folle instructæ committantur, prunis circumjectis quamplurimis, ut penitus candescant, post ☿ ii Ungarici striati pars anatica addatur, ignisq; adaugeatur, ac ubi singula fluxerint, ferreo bacillo subinde intruso agitentur, ☿ique pulverisati ☿j. aut altera tum pro detonatione & sulphuris ☿ ii abundantis abactione, tum pro scoriarum ferri faciliore segregatione, per vices cochleatim immittatur; fusa tandem in igne fortissimo per dimidiam horam, infundantur calici fusorio semper forcipe aut instrumento alio pulsando, ut Regulus subsideat, remotis scoriis in fundo conspiciendus, qui quoniam primâ vice rarò vel nunquam obtinetur purus, iterum pulverisandus, & addito nitro novo in crucibulo detonandus, ob strias, quas habet, nitidissimas, Regulus ☿ ii ♂tialis stellatus dicendus: martialis verò cognomen habet hic Regulus quia ☿ ii pars ♀ialis & metallica, quæ post depositum sulphur superfluum & impurum in scorias redactum, in Regulum transit, ♂tis, sulphur ☿ ii residuum

dum avidè imbibentis, particulas homogeneas puriores inter fundendū arripit, sibiq; unit. Usus autem dicti Reguli quod attinet, ex eo solo vel cum alio metallo fundi possunt pocula, quibus per noctem vinum infusum & propinatum vomitum movet & secessum: Prætereà si cum ii Zti ana permixtus per Retortam destillatur, dat butyrum glaciale egregium, sed sine Cinnabaris proventu, quia particulae sulphureae Zium in cinnabarim ligaturæ hîc deficiunt. Item si huic Regulo pulverisato & jam in igne fluere incipienti addatur pars anatica Zis Anglici, simulq; fusa calici fusorio ad pavementum modestè illidendo infundantur & refrigerari permittantur, obtinetur Regulus Zii Ztis Zialis seu Electrum minus Joviale, quod cum triplo nitri pulverisati permixtum & levi detonatione calcinatum, post aquâ dulci affusa edulcoratum, tandemq; exsiccatum abit in Antihecticum *Poterii* notissimum medicamentum. Ceterum Tractationi huic de Medicamentis martialibus equidem annexi deberent Historia & Medicamina Lapidis Hæmatitis, Magnetis, Boli Armenæ & similium, utpote quæ non solum in ferrifodinis reperiuntur & effodiuntur, sed & de natura ferri participant, sed quia labor talis nimis prolixus foret, & metam præfixam paginae hæc alioquin excessuræ essent, hîc telam abrumpo, & infinito Numini pro Divina benignitate & clementia mihi exhibitâ humillimis persolutis gratiis, præsentî Dissertationi felicem impono

F I N E M.

I. Dum

☉ I. ☉

DUm Mars Pannonicus sævit, medicami-
na Martis

BEVTELIUS monstrat, doctum opus
ingenii.

Neq; silent inter Charites Medicæ arma, lo-
quendi

Nam Mars suppeditat materiam Medicam.

*Benevoli affectus testandi
causa fac.*

MAURICIUS HOFFMANN, Med. D.
& Prof. Primar.

☉ II. ☉

BEVTELIUS scribit, signato nomine Martis
Mense, eruditè Martialia pharmaca.

Sede negant vulgò Phæbum Martemq; morari
In unâ, at ambos cernimus in his paginis.

Nob. & Doctissimo
DN. AVTORI ac RESPONENTI,
Amico suo per dilecto
benivolâ mente
ἀποχρησάσι
f.

PRÆSES.